

A csász. királyi szabad. tiszavideki vasut.

MENETREND,

1864. év május 1-től kezdve, érvényes az 1864. évi nyári-havakra

I. Kassa és Nagyvárad felé:

Table with train schedules for Kassa and Nagyvárad, listing departure and arrival times for various stations like Bács, Pest, Cegléd, Szolnok, etc.

II. Arad felé:

Table with train schedules for Arad, listing departure and arrival times for stations like Bács, Pest, Cegléd, Szolnok, etc.

III. Kassa- és Nagyváradról Pest és Bécs felé:

Table with train schedules for Kassa and Nagyvárad to Pest and Bécs, listing departure and arrival times for stations like Kassa, Forró-Encs, Miskolc, etc.

IV. Aradról Pest és Bécs felé:

Table with train schedules for Arad to Pest and Bécs, listing departure and arrival times for stations like Arad, Csaba, Mező-Túr, etc.

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A vasúthoz csatlakozó postakocsik indulnak:

Aradról Szegedre: naponként este 5 órakor; az utasok félétele aincsen korlátozva. Nyiregyháza felé: vasárnap, szerdán és pénteken este 6 órakor; az utasok félétele 3 személyre korlátozva van.

Az igazgatóság.

14,811 sorsjegy, egy millió 385,430 ft. nyeresémmel.

Csak 1 forint 30 krajczár

uj nyeresemény-sorshuzás

egy eredeti negyedrészlet-sorsjegyének.

Legközelebbi húzás folyó évi május 25. és 26-án.

Főnyeremények ezüstpénzben:

200,000, 150,000, 130,000, 120,000, 115,000, 110,000, 104,000, 100,000 stb. forint.

Az eddig fennálló állam-sorsjátékok közt, melyek a legnagyobb nyeresémény-töke kisorsolásával vannak felruházva, a résztvevőknek — mitán minden sorsjegy nyeresémény kivül, még egy ingyen-sorsjegyben részesítettek; — minden tekintetben a legbiztosabb előnyt nyújtja.

Egész eredeti részlet-sorsjegyek 5 ftjával. Fél eredeti részlet-sorsjegyek 2 ft. 50 krajczár a. e. mindenkori készen találhatók, s a pénzüszög beküldése mellett bérmentesen eszközölthetnek.

SELLE RUDOLF

központi főeladási hivatala által mainai Frankfurtban.

592 (5-6)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten. 1864.

A budai császárfürdői

ez évi nyári-idején május hó 1-én kezdetett meg.

A lakások megrendelése, úgy minden a fürdői vendég és használat ügyébe vágó kérdések iránt ugyanottan a fürdői ügyvivőség szolgál. 606 (3-6)

Bécsben árultatik

valódi vászon és igazi rófmérték

jótállása mellett.

óriáshegységi takácsgejlet bizottmánya

A legnagyobb vászontakács hagyatékából 600 vég valódi rumburgi és siléziai hegyi vásznat, rumburgi asztaltömlőket, törülköző- és zsebkendőket a becsárnak fele árán becsáván áruba.

A megrendések ekkép czimezendők:

S. METH, Rothenthurmstrasse Nro. 29, Wien.

Kívánatra minta is kuldetik.

ÁR JEGYZÉK.

- List of prices for various goods: Egy vég kitűnő vászon lepedőknek, 30 róf. a bizottmány által 14 ft. 22 kra becsúlve, 8 ft. Egy vég 30 rófs nehéz fonalvászon, becsár 16 ft., csak 10 ft. 50 kr. Egy 20 rófs szines rumburgi kanavász, a bizottmány által 15, 18, 20 ftra becsúlve, csak 9, 10, 12 ft. 30 rófs jó rumburgi vászon, becsár 18 ft., 12 ft. 1/4 és 1/2 széles 30 rófs siléziai és hollandi vászon ingeknek, becsár 20 ftól 30 ftig, csak 14-18 ft. 37 rófs siléziai creasvászón becsár 24 ft., kerul 18 ft. 50 kra. 1 vég 38 rófs 1/4 és 1/2 széles rumburgi creasvászón, használható mindenféle házneműhez, a bizottmány által 26-42 ftra becsúlve, most csak 16-20 ft. 1 vég 40 rófs hollandi vászon 12 nő-ingre, a bizottmány által 40 ftra becsúlve, kerul csak 16-20 ftra. 1/4 széles rumburgi és hollandi vásznak 50 és 54 rófsok, becsár 30, 35, 50-150 ftig, kerulnek most csak 20, 25, 30, 70 ft. 1 tucat valódi fehér vászon-zsebkendő, becsár 4-6 ft., kerul most csak 2 ft. 50 kr. - 3 ftra. 1 vég finomabb és nagyobb minőségű rumburgi zsebkendő, becsár 6-12 ftig, most csak 3 ft 50 kr. 6 ftig. Egy különös jó minőségű damaszt-törülköző és damaszt-asztaltömlőknek tucatja kerul csak 5, 6, 8-10 ftra. 1 damasztteríték 6 személyre kerul 4, 6, 8 ftra. 1 damasztteríték 12 személyre kerul csak 10, 12, 14, 16-18 ftra. Különösen ajánlható esodaszép nőruhának való 25, 30, 40, 50 kr. rófe. Azon t. cz. vevők, kik 50 ftig bevásárolnak, jutalmul egy feltucat finom francia batiszt-kendőt nyernek. Vidékekről levélbeli megrendelések, a pénznek bérmentes beküldése vagy postai utánvét mellett, lelkiismeretesen teljesítettek 596 (2-3)

POPP J. G., gyakorlati fogorvos,

cs. k. osztr. szab. és első amerikai s angol kiz. szabad.

ANATHERIN-SZÁJVIZE

Bécsben, ezeltől Tuchlauben 357. sz.

most: Stadt, Bognergasse 2-dik szám alatt,

a takarékpénztár átellenében.

Egy üvege ára 1 ft. 40 kr., - göngyölés 20 kr.

Kapható Pest városa minden gyógyszerárában, valamint minden illatszert-kereskedésben.

Cs. kir. legfelsőbb szab.

fogpasta.

Ára 1 ft. 22 kr.

FOG-ÓLOM.

Az odvas-fogak saját olmozására. - Ára 2 ft. 10 kr.

Növényi fogpor.

Papirtokban. - Ára 63 krajczár osztr. érték.

Minthogy szájjavim évek hosszú során a fogak s szájrészekre nézve is mint legkitűnőbb épségben tartó szernek bizonyult be, s mint toletkezé- tárgy a magas legmagas uraságok által egyiránt használtatik, nevezetesen pedig nagy tekintélyű orvos, egyniség részéről számtalan bizonyítványok által - e szernek jelessege igazoltatik, s tekintve, hogy Anatherin-szajvizem az utolsó nagy világkiállításos is kitüntetett, s Angolországban kir. nagybritanniai szabadalommal látattott el, - s a hamisítások ellen véde lón, s Amerikában is hasonló kitüntetés s rendkívüli kedveltségben részesített, s a birodalom több előkelő hírlapi levelezések által megismertettet, - annál fogva annak további dícséretét fölislegesnek tartom.

Kaphatók PESTEN: Török J. gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz. - Unschuld Ede úrnál vácozi-utczában, - Scholz gyógyszerész úrnál a „szent háromság”-hoz, - Leykauf testvér uraknál, - Thalmeier és társa, - Lueff M. és Oszvald uraknál. - BUDÁN: Bakacs Sándor udvari gyógyszerész - és Ráth gyógyszerész uraknál. 486 (4-14)

21-ik szám.

Tizenegyedik évfolyam.

Pest, május 22-én 1864.

Előzetési feltételek 1864-dik évre: A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Caupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. Caupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy négyzet használt papír sor ára, vagy annak helyé, egyszeri igitatási 10 krba; háromszor- vagy többszöri igitatásnál csak 7 krba számítatik. - Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdtetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Hassenstein és Vogler. - M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése: Bécsben: Oppelk Alajos, - és Pesten: a keretesz-gazdasági ügynökség 16. Józsefstr. 14. sz. a. Bélyeg-dj, külön minden igitatás után 30 ujkr.

Meyerbeer.

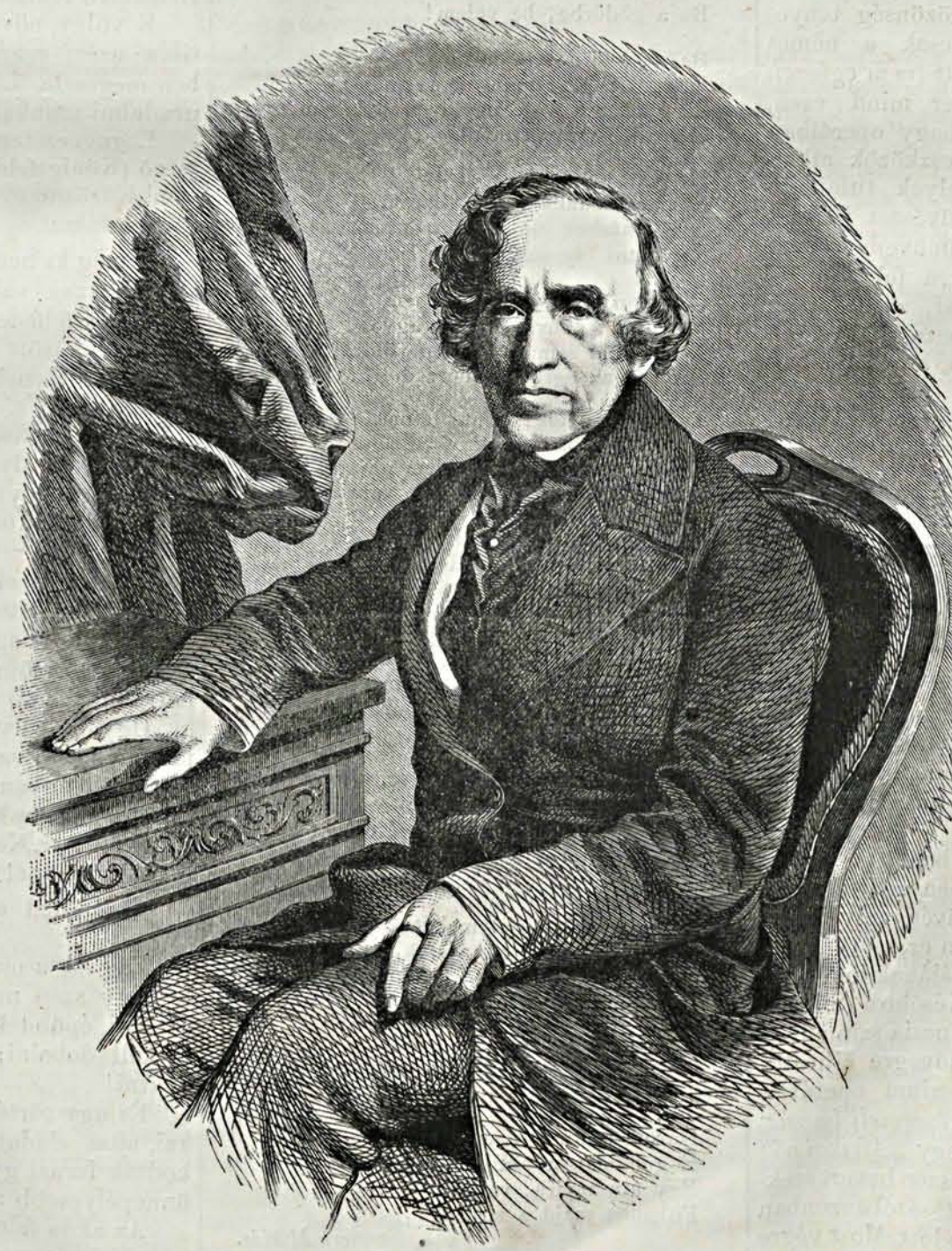
(1791-1864.)

A közelebb lefolyt hetekben nagy mértékben foglalkoztató az európai hírlapok azon Párisból érkezett hir, hogy Meyerbeer Jakab, a nagyhirű zeneköltő, május 2-kán meghalt. Életének, fejlődésének, művei hatásának rajzaival teltek meg a lapok, s kötelességünknek ismerjük, hogy e nevezetes férfi emlékének, kinek neve idők folytán nemzeti szinpadunkon is népszerűvé lón, lapunk arcképcsarnokában is illő helyet szenteljünk.

Meyerbeert az ugynevezett szerencsés emberek közé sorozza a világ. - Nemcsak fényes anyagi helyzeténél fogva illeti meg e czim, hanem leginkább azért, mert szellemi törekvéseinek, megtörhetlen szorgalmának ragyogó sikerét megérhette s művei hatásának általános elismerését önmaga teljes mértékben élvezhette. Zene-műveiről azon vélemény van elterjedve, hogy azok nem egy ellenállhatlan belső genius sugallatai, s inkább józan számítás, mint a képzelem és művészi lelkesültség gyermekei. Biztosított anyagi viszonyok között nevedvén, nem lett volna szüksége rá, hogy életfenntartási szükségéből a közönséget szolgálja s a zene iránti hajlamainak valódi hercegi függetlenségben áldozhatott volna; azonban azon emberek közé tartozott, kik a földi javak között legfőbbnek tartják a dicsőséget, még pedig azon dicsőséget, melyet nem holta után, hanem még életében ér meg az ember. S e czélját teljesen el is érte. - Husz évi fáradhatatlan küzdés és

munka csaknem eredménytelenül tünt el életében, s a zeneművek, miket e korszakban teremtett, nyom nélkül enyésztek el; már csaknem negyven éves volt, midőn zenéje végre megtalálta azon utat, melyen a nagy közönség keresett rokonszenvét teljes mértékben megnyeré. Hogy ez ut nem volt egy mély ihlettségű művész utja,

az iránt most már tisztában van a világ; de az „Ördög Róbert,” a „Hugenották,” a „Próféta” stb. zeneköltőjének akaraterejét és kitartását tisztelettel említi mindenki. Meyerbeer Jakab 1791 sept. 5-én született Berlinben. Atyja, Beer Jakab, gazdag izraelita bankár volt, anyja Liepmann-Meyer Amália, erélyes és szelleműs asszony híreben állott, s e tulajdonokat Jakab fiára is hagyá, ki három testvér között a középső volt. Ez utóbbi, ifjúkorában anyjának egy rokona, Meyer után nagy örökséget nyervén, család Beer nevével Meyerbeerre változtatta át, sőt fiatalkori olaszos zenei irányával megegyezőleg, Jakab nevével is olaszul, Giacomonak írta. Rendesen használt neve tehát Giacomo Meyerbeer volt.

MEYERBEER JAKAB.

reben állott, s e tulajdonokat Jakab fiára is hagyá, ki három testvér között a középső volt. Ez utóbbi, ifjúkorában anyjának egy rokona, Meyer után nagy örökséget nyervén, család Beer nevével Meyerbeerre változtatta át, sőt fiatalkori olaszos zenei irányával megegyezőleg, Jakab nevével is olaszul, Giacomonak írta. Rendesen használt neve tehát Giacomo Meyerbeer volt.

A szellemi tehetségek között az emberben rendszeren legkorábban jelenkezik s fejlődik a zenei tehetség s további fejlesztéséhez is legelőbb lehet hozzányulni. Meyerbeer is gyermek volt még, midőn már mint zongora-virtuózott csodálta, s mint ilyennek Berlinben és Bécsben történt fellépései után nagy jövőt jósoltak neki. O azonban az előadási virtuozitás dicsőségével nem érte, hanem a kompozitóra, a zeneköltőszetre adta magát. E czélból Berlinben és Darmstadtban hírneves zeneanörök vezetése mellett szorgalmasan folytatta elméleti zene tanulmányait. Nehány nagyobb zeneszereménnyel is föllépett már ezen időben, többi között két

operával is („Jephta“ és „A két kalifa“), melyeknek tiszta stíljé a szakértőket ugyan eléggé érdekelte, de a zene szászarsága egészen hidegen hagyta a közönséget. Pedig a hírszomszjas zeneszerző épen a közönség tetszését vadászta inkább, mint a bírálók méltánylását. Így történt, hogy egy olasz tanára tanácsát követve, a fülnek tetsző olasz operai stílyre vetette magát, mely azon időben Rossini bájos zenéje által egész Európa színházaiban diadalmenetet tartott.

Meyerbeer tehát Olaszországba költözött, azonban sok ideig sem alkalmas operaszöveget nem kapott, sem színházat nem látta, mely hajlandó lett volna, tőle egy dalmítvet elfogadni. Nyolcz év alatt, 1817-től 1825-ig, hét olasz operát írt. Olaszország különböző városaiban itt-ott tetszést arattak, de nem nagyon tüntek fel; az olasz föld határait pedig alig lépték át s nyomtalanul enyészték el. Meyerbeer eltanulta ugyan az olasz Rossini stílyjét, de a bájos dallamok ama virágzapot, a mi még Rossini ellenségeit is kibékíté, hiában keresték nála.

Ekkor arra határozta el magát Meyerbeer, hogy Párisba költözik. Itteni tanulmányainak s munkásságának, a párisi élet és színházak hatásának első gyümölcse volt az „*Ordög Robert*“ című nagy opera, mely 1830-ban került elő legelőször színre, s mely Meyerbeer nevét egyszerre világhírűvé tette. Pompás díszítmények, pazar lényű jelmezek, a párisi közönség izlésének teljesen megfelelő operaszöveg, gyönyörű dallamok bősége, a zenekar kezelése körüli ritka ügyesség, s általában a legmeglepőbb színi hatásoknak helyes kiszámítása — mind ezen tényezők arra szolgáltak, hogy ez új dalmű mindenütt, a hol előadták, a legfényesebb diadalt aratta. A színházi közönség tenyérén hordozta Meyerbeert, csak a német kritikuskok egyrésze duzzogott (nem egészen ok nélkül), hogy Meyerbeer mind ezen, mind később következett nagy operáiban a színi hatás kedvéért oly eszközök alkalmazásától nem irtózkodott, melyek tulajdonképen nem tartoztak a művészet körébe. Szemére vetették, hogy dalműveiben nem átalított oly látványosságokra fektetni főszínt, minő a hold világnál, zárdaromok között ugráló apácák tánca, nagyszerű díszmenetek, fegyvertáncok, korcsolya-balletek, árnyéktáncok stb.

Mindezen ellenvetések Meyerbeert az egyszerű diadalmasan megkezdett pályán nem tántorították meg, s nagy operái, melyeknek dícsőségét köszönheti, most egymást követték. 1836-ban adatta elő a „*Hugenották*“ at, mely mű még nagyobb fényvel árasztá el nevét.

1840 táján Meyerbeer Párisból Berlinbe kapott meghívást a porosz királytól, ki a zene főigazgatójává nevezte ki. Azonban a porosz főváros, bár szülővárosa volt, nem kedvezett zeneköltői tehetsége termő erejének. Írt ugyan itt is egy operát („*A siléziai tábor*“), irt nyitányokat, ünnepi indulókat, stb. azonban mind e művek híre alig hatott távolabb körökbe.

Néhány év múlva tehát ismét visszaköltözött Párisba, hol 1849-ben adatta elő a „*Proféta*“ című nagy dalművét, mely fényes sikert aratott ugyan, de sem ez, sem ezután művei előbbi két nagy operájának magasságát többé el nem érheték. Később a „*Siléziai tábor*“ zenéjéből, a jeles francia színműíró, Scribe által készített új szövegre állította össze az „*Eszak csillaga*“ című operát s 1859-ben került színre a „*Ploermeli bucsu*“.

Régen mondogtják, hogy egy „*Afrikai nő*“ című nagy dalmű szintén készen hevert szekrényében, melynek előadatásától azonban egész halála órájáig tartózkodott. Most végre ki fog sülni, van-e alapja e hírnek.

Utóbbi időkben Meyerbeer rendesen Párisban tartózkodott, hol mint ember is köztiszteltben állott. Rövid betegség után f. évi május 2-án érte el a halál 73 éves korában. Hátrahagyott vagyona, melylyel különben soha sem fősvénykedett, 3—4 millió tallérnyi roppant összegré becsültetik. Holttestét, végrendelete szerint, Berlinbe szállították. Két rendbeli temetési szertartása Párisban és Berlinben, a tisztelet és részvét nagyszerű nyilvánulása között ment végbe.

Felesleges talán említenünk, hogy mind az öt nagy operája: *Ordög Robert*, *Hugenották*, *Proféta*, *Eszak csillaga* és a *Ploermeli bucsu*, nemzeti színpadunkon is be van tanulva s időszakonként mindig nagy tetszéssel adatik.

Vajjon így van-e vele más is?

Harminez tavaszt hogy átalétem,
Megjédtem, mily vén vagyok!
Majd, megnyugodtam: negyvenig még,
Az élet úgy a hogy ragyog!

Negyven! — itt ájulni akartam,
Szerencse, hogy nem iyány valék,
Ki fogott volna fel ölébe?
E szerint el nem ájulék.

Ötven! — meghaltam, — de csak percze,
Majd, felébredtem ujjalag.
Párkák, az olló! ne fontjátok
Tovább az életfontalat!

Öt kereszt! az is csak szálmája!
Haj te gonosz csep: életem!
Hol az arany mag? a kicséplert
Szalmára én nem éhezem.

Ejh, hatvanig még! — de ha túi rajt!
Még élni vágyna bús fejem,
Ne hallgassatok rám barátim!
Be a gödörbe, be velem!

Be a gödörbe! — de ne mélyen,
Hogy kimászszam ha kedvem jó;
Szégyellem, — de úgy borzad hátam
E rövid szóra: temető.

Hanyatt fektüdni ezred évig!
Sirszomezédunk tán jó barát,
S egymáshoz csak egy tréfaszót sem
Szólhatni oly sok éven át!

Ott lenn fektüdni örök éjben,
Mig künn a nyájas nap ragyog,
Nem tudni semmit a szép földről,
Semmit az égről; — borzadok!...

De gyáva lélek! szinte látom,
Ha jó a — hatvan, így beszélz:
Hagyj hetvenig még élnem ok sors!
S ha — hetven, — a nyolczvanra térsz.

Mint a szópóét, étetni fognak,
Térdedhez vered orrodát;
S bojtornyáknént a léthez vágyad
Még akkor — akkor is ragad.

Vizmerült korsó léssz, a végső
Léggöngy bugyog, forr, már nyakán;
Magános vaczor, bus teledre
Ott lógsz a száraz életfán.

Átégett csupor, rád az élet,
E drótos, fejtét rázza már;
Gyávuolt orszolán, kit kényére
Oldalba rughat a számar.

Arcczoddal fogja ijesztgetni
Mindenki, siró gyermekét...
Szólj, nem rettent-e vissza, melylyel
Jövőd rajzolom, mind e kép?

Fogod-e kérni — bár lesz perczed
Hol hívod — ha jó, a halált?
— Mint a mesének vénje egykor: —
Jer, add hátamra itt e fát!...

Három araszra a mély sirtól,
E gondolator szálla meg;
Egy arasznyira, vajjon mit sug
Fülembé majd a sűrűreg?!

Szemere Miklós.

A Tisza bölesője.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

Második rész.

(Vége.)

Nyolczadik kirandulás.

A miről sokan írni szoktak, de én nem akarok. Szökde-cselés. Taraczköz. Királymező. Egy falu halála.

A leirtakon kívül Máramarosnak még három nagy völgye van: a Taracz-Talabor-és Nagy-Ág völgye; a két utóbbi Verchovina név alatt forog a nép száján.

Személyesen ezen völgyeket, kivéve az utolsót, be nem utazhattam; csak egyes pontjait ismerem. Mindamellett tehetném, hogy mint annyian tesznek, nem látott dolgokról, könyvekből, vagy képzeletből merített leírásokat közöljek. Ehhez azonban sem időm sem kedvem. E helyett a Taracz-völgyének pár nevezetességét említem fel; a két utóbbinak az általam bejárt dolhai vagy borsóvái völgygyel együtt külön cikket szánok.

A Taracz völgye Szaploneczával szemben nyílik meg s deltáján egy uri lakokkal diszló falvat tart: *Taraczköz*. E falu fekvése csinos és a Tisza völgyén igen termékeny; áradás azonban gyakran látogatja. A félig rommá vált *Bethlen-kastély* mutatja, „hogy itt hajdan szebb élet volt.“

A sebes Taracz mentében rendre a következő falvakat találjuk: *Kis és Nagy-Kirva*, *Nyágova*, *Kökényes*, *Irholcz*, *Alsó-Nereszní*, *cze*, hol a völgy kétfelé válik s a mellék völgyön *Felső-Nereszní* és *Széles-Lonka*, a főirányban pedig, mely keletészakra irányul, *Ganya*, *Kálinfalva*, *Dombó*, *Krasznicsóbra*, *Királymező*, *Német- és Orosz-Mokra* és *Brusztura* fekszenek.

E völgy növényélete még nincs kipusztítva; azért regényességét is teljes mértékben megtartá. Lakói marhatenyésztésből és uradalmi munkák után élnek.

Legnevezetesebb e helyek között *Királymező* (Königsfeld), ugyanaz e völgyre nézve, a mi *Körösmező* a tiszai völgyre: a kamarai gazdászat és erdőszet középpontja.

E még ki nem aknázott vidéken a természettudósoknak valódi közép-afrikai ismeretlenség és felfedezhetési tér nyílik; nekem a többek között gyönyörű veres márványt hoztak, melynek hazája állítólag e völgy lenne.

Legnevezetesebb természeti adomány azonban a királymezei konyhasós — vasas — ilyanyos gyógyvíz, melyről *Tognio* akként nyilatkozott „hogy hozzá hasonló kevés van a világon.“ *Török József* azt írja róla, hogy *Kreuznach* és *Ischl* ezen víz gyógyereje által háttérbe szorítottának, ha e helylyel a világ közlekedése megnyílnék. Görvélyes és sömörös bajokban állítják nagyhatásúnak; inni nem kellemes.

Ugyanezen völgyben *Felső-Nereszní* névű jó konyhasós, vasas forrás van.

A két folyam — a Taracz és Talabor — között mintegy középen fekszik, vagy inkább fektött egy „*Kerekhegy*“ nevű falu, mely inkább sorsánál fogva érdekelt.

Ez kisdud sóbánya-hely volt pár száz lakossal.

És csak a mult evizedben pusztult el. Egy szép napon parancsolat jött, hogy a tiszti épületek adassanak el; az ingókat el kell dobolni; az aknák be fognak hányatni!

És úgy történt. A csinos épületek ablakai, ajtai eladattak; az apróságokat elkapkodták Izrael gyermekei, s végre jött a legünnepélyesebb: a *bánya-temetés*.

Az akna feletti épület szét lőtt szedve; a bányakeményre fahasabók rakattak és meg-

gyújtattak. A felesapó lángokat halvány, kislírt arcok vették körül.

Hányanak fekdíttek kedvesei a falu egyszerű temetőjén? Hányanak kellett búcsút vennie az édes otthonról, melyben született, hol édes anyja karjai ringatták? De legkeservesebb volt, kit betegség vagy családi gondok itt marasztának, mert annak a legszükségesebbtől kellett megválnia: a *mindennapi kenyérből*. Ha jól emlékezem, a sóvágók egy része nem is alkalmaztatott többé sehol.

Ime a nép életének is megvannak tragédiái!

Kilenczedik kirandulás.

A Verchovina. Dolha.

A már említett nagyobb mellékfolyók közül még kettő ömlik *Máramaros* határára: egyik hazánk legszebb neví folyama a *Talabor*, másik a *Nagy-Ág*. — A *Talabor Urmező* tájékán, a *Nagy-Ág Husznál* ömlik bele; rohanó, szilaj folyam mindkettő, melyek tavaszi vízáradáskor csaknem járhatanná teszik vidékeinket.

A Talabor torkában széles lapály terül, mely öblével a Tisza völgyét egész *Máramarosban* itt teszi legszelebbé.

E szép téren néhány termékeny hatású és uri lakokkal diszló falu terül. Ilyen a már említett *Urmező*, a hírneves *Pogány család* egyik őstanyája.

Az ürmezi dombon a *Pogányok* szőlőmívelést is kísértettek volt meg; de úgy látszik siker nélkül. Helye most pusztán áll. Pedig ha valahol, ezen egy helyen sikerülhetne az.

Darvát, egy nagy havas alján fekvő helységet, valamint az *Urmező* melletti *Vajnágot* a talán még első foglalások itt települt *Darvai család* bírja. Általában e völgyben oly ősi nemes családokat lehet találni, kik nehezen cserélnek el okleveleiket akár melyik hazai mágnás-családdal.

Sándorfalvánál hajdan sőt vágtek; gyönyörű volt különösen égszínkék sója, mely színét valószínűleg a *kék vastól* (*Vivianit*) kapta, mely a máramarosi agyagban gyakran fordul elő.

Uglyánál kagymeszert vágnak; *Köves-Liget* környékén pedig még meg nem nyitott mészarlangok vannak, melyeket gyors eljövetelem miatt, fájdalom, meg nem nézhettem.

Köves-Ligeten felül az európai összekötetésnek fonala szakad s kezdődik a földnek tudósaink által egyik legismeretlenebb, szegény vidéke: a „*Verchovina*.“

Verchovina oly formát teszen szláv nyelven, mint magyarul e szó: „*Hegyvidék*.“ E nevet azon 16 □ mérföldnyi terület, mely az említett két folyam felső ágain fekszik, méltán megérdemli, mert az egész területen alig lehet egy negyed mérföldnyi térszert találni. A többi részt egymással fokozatosan versenyző hegyek és völgyek borítják, mintha egymás háttára akarnának állni a Tisza völgyétől lépcsőnkint fel egész a *Vég-Kárpátokig*.

A máramarosi Verchovina 28 helységet számlál, mintegy 20,000 lakossal. A 28 helység közül *Kalocsa*, *Szinevér-Polyána* és *Ökörmező* a tetemesebb lakossággal bírók és jobb fekvésűek.

Ezek közül az első közelében a vidéknek egy történeti emléke is van: a *Rákóczi-forrás*, melynek jégáradó vizét a nép közel körültraktá s nagy tiszteletben tartja, mint a bujdosó fejedelem emléket. Ehhez közel egy *Boczárt* (itt volt a fejedelem) nevű helység van, melynek neve ugyanezen esetre vonatkozik.

Ismerjük hazánk történelméből, hogy II. Rákóczi fejedelem első hívei ruthén és román földművesek, lelkészek voltak, kiket *Dolha* mellett rebentett volt szét *Károlyi*. Később a fejedelem zászlókat küldött nekik, s betörései után is imádatlalt határos ragaszkodással viseltettek iránta a máramarosi és beregi ruthének. Maga a fejedelem írja, hogy midőn munkácsi első veresége után vissza kellett vonulnia, e szegény nép tömegesen zokogva kísérte a háttárig, úgy hogy viszhangzott sirásóktól az erdő.

Mikor járhatott itt a fejedelem, nem tudhatni, talán mindjárt bejötté után, hogy a szétvert fölkelőbe bátorságot öntsön.

Várady Gábor szerint a színevéri esperes egész a forradalom végeig tartogatott egy öblös fegyvert, melybe a *Rákóczi* név ki volt verve. Akármikor volt, vagy nem volt, a tanuság csak az belőle, hogy ez a nép tud kegyelettel lenni emlékei iránt.

Természeti szépségeken e vidék kifogyhatatlan, és nemhogy kimerített lenne, sőt meg sincs izelintve. Azon részekből ítélve, melyeket én ismerek, hegyei a másod képlet utolsó, és a harmadik első és másod tagjaihoz számíthatók. Kövületek, különösen *pectenek és terebratulus* (terebratula carpatica, bicipitata, vulgaris) stb. több helyütt merülnek fel. A szolyvai savanyuvíz, mint a f.-vissói, hűvösítő természetű.

Legfélségesebbek a Verchovina ugynevezett *tengerszemei*, nagy és mély tavak, melyeket a bércek tarka változatos erdeje ölel körül. A nép feneketleneknek tartja; valóban igen mélyek; vizeiknek ize undorító. Legalább a színevér-polyánaiban még a halak sem élnek meg.

Ásványvizeken ez a vidék is oly gazdag, mint *Máramaros* többi része. Nevezetesebbek a *Kalocsa*, *kelecséni*, *öblákai*, *vucskómezői* stb., többnyire kén- és vastartalommal.

Legmeglepőbb az *Ökörmezőn* felül levő források tekintete, melyek mint kis *geizerék* (vizvulkánok) szökkelnek föl száz meg száz helyen az anyaföld kebeléből. Ezek s az írlandi geizerék között nincs is egyéb különbség, mint hogy amazok forró, míg ezek jégáradó vizet löknek fel.

A *Lonkánál* említett gyémántok itt több helyen fordulnak elő, sokkal nagyobb mennyiség- és szebb minőségben.

E vidék egyetlen leendő tőkéje, a fa, fájdalom, pazar kezelése miatt már-már fogyatékán van; s pedig a kipusztított erdők helyén, legfőlebb mogyorós, vagy hasztalan galy terem, mely oly szomorú, elagott arcot ad néhol a vidéknek. A hol erdő van, csakis ott van élet; ilyen helyen van vad is elég. Másutt alig látni egyebet, mint zabot, krumplit és nyomort.

Igen, nyomort! A Verchovina hazánk gazdag földének *Irlandja*, melynek nyomorán nagy ideje lenne az állannak segíteni.

E nép anyagilag és szellemileg egyaránt szegény. Az anyagi szűli a szellemi, a szellemi az anyagi. E circulus vitiosusból még eddig nincs remény a kigázolásra. És mégis a szellemi kellene kezdeni, miután az anyagi szegénység, nyomor első oka épen a nevelésihiány, s az ezt nyomon követő erkölcselenség.

Lelkészi kara e vidéknek aránylag elég művelt, hazafias érzelmű és jó akaratu. De mi haszna elől menni a keresztelt, ha a nép nem követi. Itt alant, a *népiskolákon* kell kezdeni. Ezek pedig még megépülve sincsenek néhol. Másutt maga az egyház is oly szegény, hogy harang helyett a toronyban egy darab acél rudat vernek.

Ez aztán oka, hogy a verchovinai népet

még azon hazafi toll is, mely egyaránt szereti és szánja azt*) ekkint kénytelen jellemezni: „tunyák, tisztátlanok, nyájások, szolgailag alázasatok, érzékiségre szerfelett hajlók s főleg a talaborvölgyiek rablásra hajlandók.“

Tunyaságát felismerhetni ronda háztartásán, melyet faragási ügyessége mellett is csak jól roszul s fabőség mellett oly szűken állít ki, hogy barmai vele egy szobában élnek; kalyibájában nincs butor; szerkerén egyetlen vasszeg; nejét a legdurvább munkától s terehfordástól sem kiméli.

Tisztatlanságáról beszél öltözete, mely veres színű guba és nadrágból áll, s ezeket, hogy tisztatlansága meg ne lássék, még új korában füstre akasztja.

Inge csak két nagy ingujjból áll; azon alól derekát elől hátul a tüsző foglalja el; ez és a kalap, melynek kiékítésében a fényűzési vágy nyilatkozik.

Szolgai alázasossága az idegent majdnem undorral tölti el. Kaputos ember, tisztviselő előtt egészen a földig hajlik, ruhát csókol stb. És pedig ez alázas nem a szívből jó, hol a gazdagabb, műveltebb iránt galicziai gyűlölség uralg.

Hogy állati élvekre mennyire hajlók, azt leginkább megmondhatnák *Máramaros* orvosai, kiknek egyikétől hallám, hogy egész vidékeken alig van pár család, melynek véreben a legmérgezőbb kórok magva ne fészkeljen.

A rablás vágyát a megye-börtönei s az 56—58 évi gyákori törvényes kivégeztések tanusítják.

És ha most e bajok okát fürkészzük, a következő eredményekre jutunk:

Első ok: a *nevelésihiány*. Sok helyütt megépítve sincsen az iskola; jó tanítóval el látva pedig alig pár helyütt. A szigeti praeparandiat a román atyafiak úgy látszik nem hajlandók megosztani ruthén testvéreikkel; pedig kár, mert a nevelésügy közös érdek. E bajon maga a nép nem segíthet, száz okból, melyek közül elég az első: hogy *nincs miből*. Itt állami segély kell s a lelkészek igazi lelkesége, mely a fiatal sarjadékat iskolába sarkalja s legalább egyházi fenyték, mely a szilóket reá is kényszerítse. De természetesen, hogy nem kizárólag kell lenni az iskolának sem, hogy a gyermek örömet menjen, sőt vágyják ide. Egy Pestalozzi kellene ide. Kár hogy ilyen még csak egy volt!

Második ok: a *közlekedésihiány*. E földterület mintegy el van szakítva a világtól s így, ha krumplija, pálinkája van, egyéb szellemi és anyagi hiányt nem ismer. Már pedig megénekelheti a költő az egyszerűséget, de az államgazda tudja, hogy a szükség érzete szűli a munkát. Ugyanez ok miatt ha valami feleslege lenne, sem szállíthatja a verchovinai a kereskedelem terére. De nevesek az egyes falvak, de az egyes házak között sincsen itt közlekedés, a melyen csak gyárak segíthetnének, melyek a földnépét jobban körükbe vonnák.

Harmadik ok: a *pálinka-árusok tulságos üzérkedése*. Nincs könnyebb, mint valakit mindjárt nemzeti gyűlölettel gyanúsítani. Emlékezem, hogy pár évvel ezelőtt az „*Ország*“ ba egy cikket küldöttem, melyben a gyáros, és raktáros zsidóknak *Szigetről*, hol egy hétig minden nap tűz volt, a szomszéd *Sárda* nevű helyre utasítását tanácsoltam. Még Pesten is zsidófalónak gyanítottak s a szerkesztő megrohanásnak, az irat visszavonásának volt kitéve (levén a lap kiadója zsidó). Ezen jó urak felnyithatnák szemüket. Nem a személy — hanem a tény ellen van kifogás.

*) Lásd „Magyar Sajtó“ 1858: 28-ik szám Verchovina című cikket Várady Gáborról.

gásunk. És ha a homburgi elerkölcstelenítő, szegényítő játékasztalokat szétosztatták, szeretném tudni, minő filantropiai elvből lehet menteni 2000 ember lelketlen üzérkedését, huszezer rovására, mely nem áll egyébből: mint összedugott kézzel a pálinka-asztal mellett állva, a nép véres verejtékét tizedrészt árért zsebredugni. Mert minden lépten csábító pálinka-házak e nyomorult nép Homburgjai.

S hogy a mit beszélek nem álom, bizonyítja *Lyakovec*, egy határszéli hely, honnan a pálinkások számúze levén, a nép gyarapodásnak, vagyonságnak örvend.

Hátha még azon szellemi végfalsultságot veszszük, melyet a szünet nélküli pálinka-ital szül. Az anya gyermekét már csecsemő korában ezzel hallgattatja el!

Negyedik ok: a *gyárak hiánya*. Gyárak

kis mezőváros, *Dolha*, hajdan a hirneves *Dolhay* családnak, ma a gróf Telekieknek birtoka, kik közlebbi időben élénk gazdaságot és gyárpárt fejtettek ki, a korábbi papirgyárt vasgyárrá alakítván, mely néhány ezer mázsa igen jó minőségű vasat szolgáltat a hazának.

Kár, hogy vasanyagot e gyár is a távolból, névszerint a beregmezei *Rákócztól*, *) s a szintén jó távol eső *Zádnyáról* stb. kap, mi a jövedelmet nagyon alászállítja.

Dolhán a Telekieknek csinos bástyázott renaissance modoru kastélyuk van; főlebb pedig regényes völgyben a dolhai uradalomhoz tartozó *Bronyka*, melynek romváról hazánk törvényei emlékeznek, a menyinyben ennek, mint rablószeknek lerontását elrendelik.

Főlebb a völgyben még néhány kis falu

Egy kis huszár-kaland.

A véres csataterék is megvannak a maga kalandjai, s ki volna azokban egyik főszereplő, ha nem a huszár?

Nem rég, *Fridericia* ostrománál történt, hogy a közel fekvő *Eritő* mellett a Hessian gyalogság egyik kis szakasza, két huszár társaságában mélyebben nyomult előre az ellenséges tábor felé, mint tanácsos lett volna. Észrevéven ezt a dánok, a kised csapatot lesből megármadták.

Szokása már a magyarnak, hogy az árnyéktól nem egy könnyen ijed meg, s a bátor csapat a sokkal nagyobb számú ellenséggel vitézül szembe szállt.

Heves küzdelem fejlődött, de csakhamar látható volt, hogy a tulnyomó erőnek engedni kell.

Már két gyalog elesett, kettő eltűnt, midőn az ellenség sorai közt nem kis pusztítást tevő huszárok egyike alól kilétek a lovat.

De mi a huszár ló nélkül? Felhő villám nél-

A német-dán csatáról: A pajtásat megmentő magyar huszár.

munkát, munkakedvet, erkölcsi és anyagi emelkedést szülnének. De minő gyárakat lehetne itt építeni? Kérdehetné valaki. Erre is felelek. Először is *fagyárakat*, hordó-, zsendely-, deszka- és karógyárakat, minőt Füreden akar valaki állítani. A fa itt legolcsóbb, a szállítás könnyű. Aztán *vasgyárakat*, mert vaskövet több helyütt kaptak; *szővőgyárakat*, melyek a máramarosi kender és lent, mint Sléziában, feldolgoznák; *üveggyárakat*, fournirokat, stb.

Mindezekkel egy német herczegség nagyságu terület jóakaratu népessége lenne megnyerve a hazának, mely megnyerés annyival könnyebben eszközölhető, mert e vidék lelkesi karában, mint már említém, sem jó akarat, sem miveltés, sem hazafiság nem hiányzik.

A megye északnyugati végpontján, a Borsava regényes völgyében fekszik egy

van; ezek között a szintén kohókkal ellátott *Rókamező*. Az erdészet az egész uradalomban nagy szakavatottsággal üzetik, mely később a völgyet nagy nemzetgazdasági tökévé fogja emelni.

Végül bucsuképen még ide igtatjuk kirándulásaink kiinduló pontját, *M.-Sziget* város csinos piacának rajzát.

És most Isten veled, te szép, bércekszorozott bölcső; te ifju erőben hömpölygő Tisza! Lásd boldognak a népet, melynek földjén születél, s szállítsd az ég áldásainak savát az annyi nyomortól látogatott alföldre, az egész hazára!

*) Ásvány-kezelőknek érdekes a Rákóczi vaskő előjveteli alakja, mely legtöbbször vassá vált *sódar* forma, belül üres. — P. Sz. K.

kül. Akár a kardját törjék ketté, akár lovától foszszak meg; s a dologban az volt a legnagyobb veszedelem, hogy az ilyen pusztító vitéznek nem örömet ad pardont a fölharagított ellenség.

Már rohantak a dánok, a szuronyt neki ezegezve, s halála bizonyosnak látszott; de a veszély pillanatában mellette termett pajtása, s egyik lábát a kengyelből kivéve, társát magához emelte elrohant.

A fakó izzadt a kettős teher alatt, de a szabadtás mégis megtörtént.

A derék mentő nevét a lipcei képes lap *Schütte*-nek írja, de maga is kételkedik benne, ha nem téved-e?

Nem ártana, ha a hazánkat érdeklő egyéb közleményeknél is ily kételkedőleg rázná fejét egy némely német lap. — Ezuttal azonban szívesen megteesszük a helyreigazítást, mert a bátor életmentő csakugyan nem *Schütte*, hanem *Sütő*, huszár káplár volt, kit önfeláldozással járó tetéért ezüst érdemjellel jutalmazták.

A foglyok helyzete Oroszországban félszázad előtt.

(Vége.)

Egy reggel végre meghallottuk lengyel foglyok helyzetét, hogy tovább szállításunkra új

golyó társainktól, paraszttömeg érkezik. — Ily ruszinok vagy vadnikok mindig vállalkoztak, csak hogy hazájokat ne kelljen messze elhagyniok; de ennek aztán mi ittunk meg a levét. Minden újabb osztály boszu- s zsák-mány-vágygyal közeledett felénk s minél kevesebbet rabolhattak el tőlünk, annál jobban dühösködtek. — Midőn a császár népeit fegyverre szólította, a papok azzal fanatizálták őket, hogy idegen rablók törtek be, kik szétszórják ol-táraikat, a népet kifosztják s járom alá hajtják. S valóban nem csudálkozhattunk, ha ezen félvadak nem neveztek másikt, mint „*Franzusi Sabacki*“ azaz francia kutyák. — Ezek parancsnokai nem kiszolgált tisztok voltak, hanem földesurak, kik jöbbségeiket vérezték s épen oly durvák s nyersék, mint azok. Hogy az olvasónak fogalma legyen ily csapatról, leírom annak ruházatát s fegyverzetét. Az alsó öltözetet képezték durva, szennyes, vászon hosszú láb-ravaló s épen ily durva vászon vagy tarka gyapot ing; ez utolsót szalag vagy zsinór szorítá derékhoz. — Láb és lábszár piszkos gyapot czafattal volt betekerve, a bocskort szij erősíté s a lábszárt térdig szintén a bocskor-szjjal tekerték körül. E felett durva komisz ezövetből kaftányformát hordtak. — Az egész tisztátalan alakbárány bundába burkolózott, mely merev s kérges volt a szennytől s kötéllal szorították össze. — Ehhez járult még a bárány könyök-kesztyű s hasonló süveg, melynek lappantui nyakszirtig csüngtek alá. — Az egész arcból alig látszott valami, mert azt a süveg s vallási törvényeik szerint soha borotva s olló által nem érintett szakáll s haj élfedte. Fegyverök faragott fanyél, felül szuronyforma

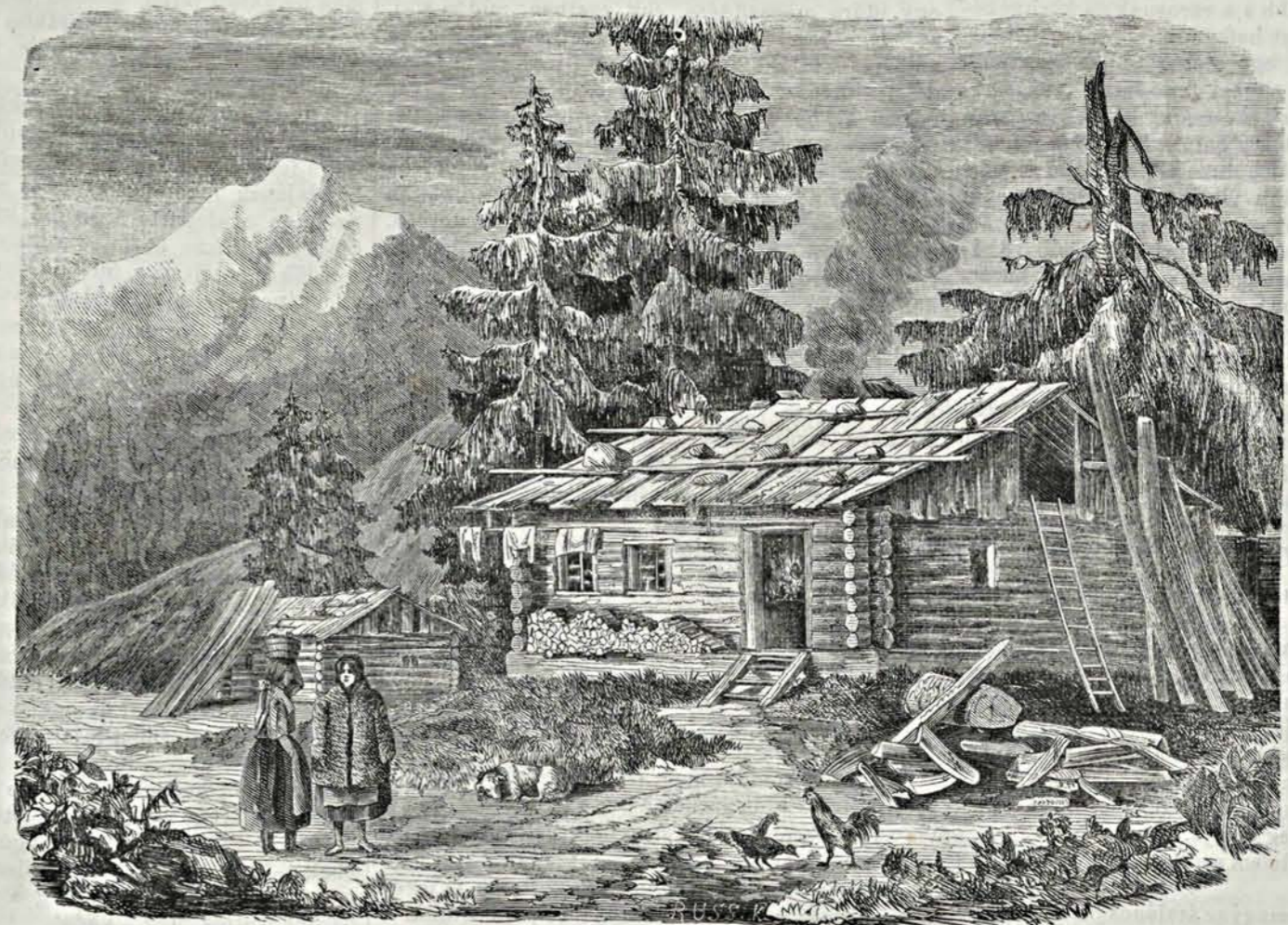
vasruddal ellátva, a melynek mindkét végével akaratunk ellenére gyakran kellett barátkoznunk.

Ily barátságosan csapat kísért tovább benünket sept. 8-án, tehát csak hat nappal Napoleon bevonulása előtt, hogy még többet szenvedjünk. Moszkva külvárosain keresztülmenve, jobbra hagy-

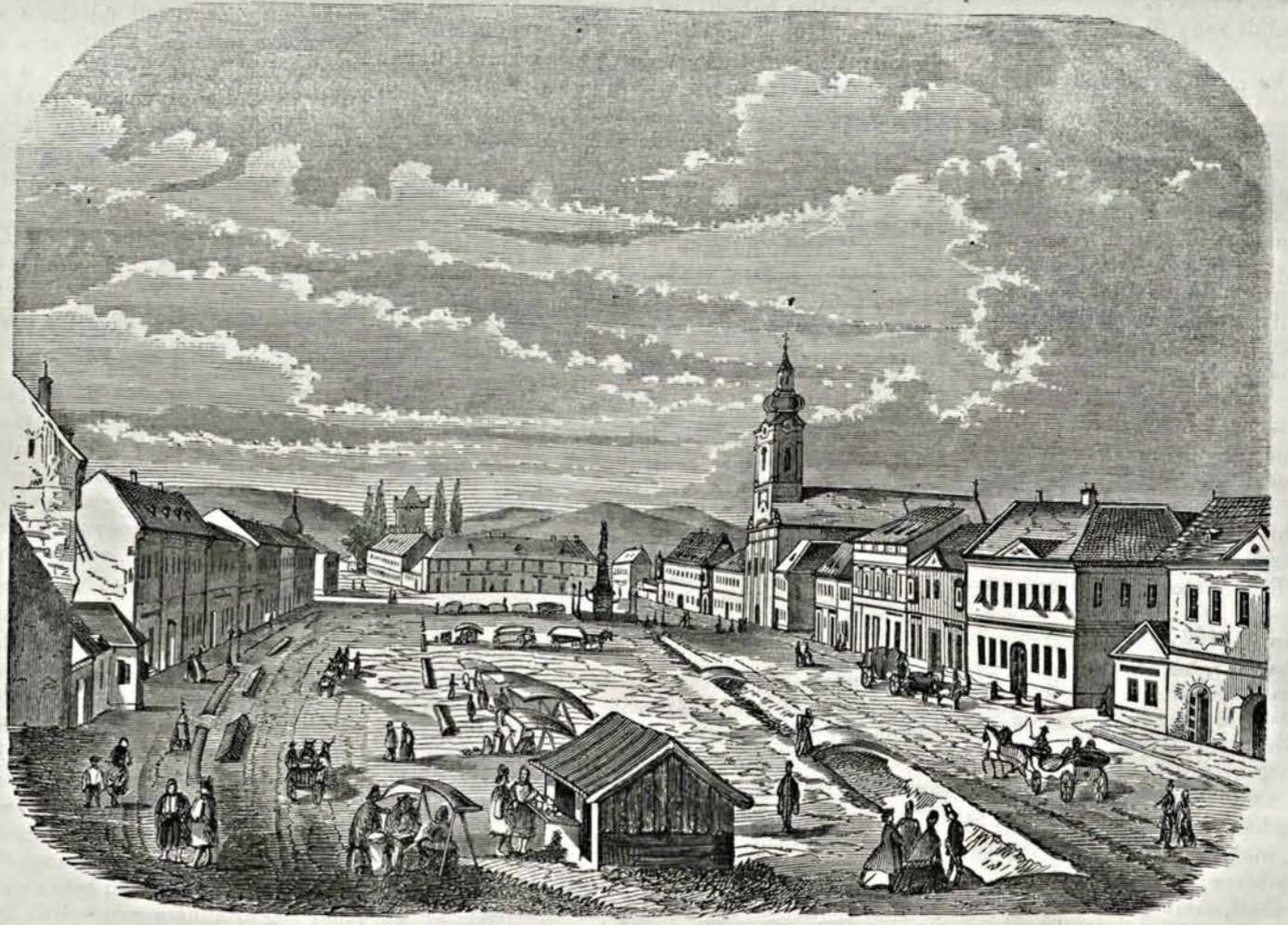
len beült sötétség gátolta, hogy a kitűzött helyre érjünk, nem kaptunk kenyeret, míg vezetőinkről a legjobban gondoskodtak. Ezek főztek — mit kaphattak — tüzeik mellett, míg mi éhezve, mide-regre a földön fetrengtünk. Gyakran ért hó- és esőzivatar s könnyű, elviselt egyenruhánk egy pillanat alatt átázott. A vihar zugása nem tudta felülmúlnia jaj- s panaszhango-kat s a csapat minden reggel fogott, holtak s haldoklók je-lőlven a rémitő állomás-helyeket.

A hideg oly fokra hágott, hogy kisérőink a vastag bundában s tüzeik mellett is alig állhattak ki s azért esténként udvarba hajtottak. Az állapotokat kieresztették ólaikból s elhagyott helyöket mi foglaltuk el, hova szalmát s egy hordó vizet adtak. De jaj volt annak, ki nem volt vigyázó, helye megválasztásában! A víz nem üdített föl, mert felszine éjszaka jégvártyává fagyott s a halál minden reggel rémitően aratott. —

Igy haladtunk Wladimiron át, érintve Murum, Arsamás, Ardatow és Sasra pontokat s ez alatt csak egyszer szállásoltunk üres laktanyában. Kétnapig kecségtettük magunkat azon reménnyel, hogy célt értünk, de fájdalmasan csalódtunk, mert Azsia határa még odább volt. Vége okt. 21-kén reggel a Wolga partján Simbirsk közelében tanyáztunk, mely már Azsia felől határpont. Hideg nap volt s a mi viz mellett még jobban éreztünk, órákig kellett várakoznunk, míg a folyamon átvittek, mely itt oly széles, hogy a tulsó partot alig láttuk. A metsző hideg a rémitő éhség által kimerülve, eszméletlenül rogytam össze, em berbaráti kezek vittek a hajóba s mig átkelünk, ön tudatlan állapotban voltam. — Sokan lelétek itt sirjakat, én azonban ismét magamhoz tértem. Szilárd akarattal párosult szellemi erőre volt szükségem annak, ki nem akart a fájdalom martalékává eni. Láttam, mint semmitilnek meg az erőteljes fiatalok, kik bizonyosan három annyit kiállhattak volna mint én. A kormány szék-városa Orenburg s a körü-

Ruthén parasztház. (Lásd „A Tisza bölcsője“ című czikket.) — Miskowcsy után Greguss János.

Máramaros-Sziget piaca. (Lásd „A Tisza bölcsője“ című czikket.)

künk a vigasztalan pusztaságba kellett menni, itt hagyva, mi enyhét adhatott volna.

Napokig haladtunk a wladimiri uton; a falvakban, melyeket érintünk, a parasztok mind a legnagyobb ingerültséggel fogadtak, köpködtek, hajigáltak, vertek, gyakran nagy kerülőket kellett tennünk, hogy halál fia ne legyünk. Ha a hirte-

magamhoz tértem. Szilárd akarattal párosult szellemi erőre volt szükségem annak, ki nem akart a fájdalom martalékává eni.

Láttam, mint semmitilnek meg az erőteljes fiatalok, kik bizonyosan három annyit kiállhattak volna mint én.

A kormány szék-városa Orenburg s a körü-

(A világtalan világszéli.) Boronkay Döme fölött, kinek családai felől említett tettünk, már kimondták a végítéletet. A pestvárosi trvezők 2 évi súlyos fogságra ítélték, mely ítéletet a királyi tábla 5 évre súlyosbította, a hétszemélyes tábla pedig helybenhagyta a kir. tábla végzését. Boronkayt Illavára fogják szállítani.

(Rajta vesztett gyujtogató.) E hó 11-én a szegedi tanyák egyikét egy kóbor ember föl akarta gyujtani. A tanyabeli férfinépség mind künn volt a földéken. A mint egy 12 éves leánya észrevette, hogy az istálló eresze alatt levő felhalmozott gaz égni kezd, s onnan egy ismeretlen embert látott a buzaföldek közé futni: sietve hívta anyját, ki a tüzet szerencsére eloltá, s lár-mát ütven, a gyujtogatót sikerült elcsipni, ki most vallatás alatt áll.

(Kézrekerült család.) Petróvics Sándor, volt pesti rendőrhivatalnok, család és lopás következtében elbocsáttatván, Bécsbe költözött, s egy barátjához szállott. Hála fejében saját maga által írott levelekkel, melyekben pesti ügyvédei egy 1300 forintra menő örökség átvételére hívják fel, — bélyeg- és egyéb költségekre kölcsönt csalt ki barátjától és házi-aszonyától, s aztán az előbbinek holmijével tovább állott, de elfogták, s mind ezt, mind egyéb ismeretlen csalásait bevallván, 10 havi fogságra ítélték el.

(Katona-törvényszéki ítélet.) Nagyváradról írják, hogy az ottani cs. k. törvényszék azon ítéletét, mely szerint Gyalokay Lajos, mint a „Bihar“ volt szerkesztője, Balogh Imre, mint czikkíró, egy havi fogságra, Hollósy Lajos pedig 3 napi fogságra és 100 ft. biztosíték elvesztésére ítéltették, a cs. k. főtörvényszék helybenhagyta. Ezen másodbírósági ítéletet e hó 17-én hirdették ki, s az elítéltek a nagyváradi várban másnap megkezdték fogságukat.

(Egy vízvezető előtti óriás állat) csontvázára akadtak Pozsonyban. Husz lábnyi mélyen volt a földben, honnan kiástatván, az ottani városi realiskolának ajándékozták. Legillőbb helye a nemzeti muzeum lett volna.

(Eltemetett lovas.) A szabadkai kálváriát jelenleg más helyre tevéni át, az e miatt történt átsátások alkalmával szétszórtva fekvő számos emberi csontváza bukkantak, melyek közt egy pünczélba öltöztetett lovag csontváza is volt, kit lovával együtt temettek el azon helyre, a hol el-esett. E vézak, hozzátéve, a török háborúk ideje óta feketnek ott, s mellettük több fegyver-darabot is találtak.

(Emlék sorleg.) A pápai k. agynazium növendékei Fűssy Tamást, jelenleg a Sz. István társulat igazgatóját, mint egykori szeretett tanár-ukat, a napokban egy szép ezüst sorleggel tisztelték meg.

(A Keszthelyen rendezett gazdaszony kiállítás és löverseny) e hó 10-én ment végbe. — A közönség szép részvétellel karolta föl az ügyet, s 5858 ft. 76 kr. tiszta jövedelem gyűlt be a szüköl-ködök javára. A kiállítás alkalmával, arra rendezett sátrak alatt Zalamegye előkelő hőlgyei árultak különféle frissítéket. A délbent tartott sorsoláson mintegy 600 szép nyermény tárgy volt kiállítva. A löverseny-téren végbement fut-tatásokat nagy közönség nézte. Az első futásban nyertes volt Tallán Géza. A második futásban gróf Erdődy L. A mezei gazdák versenyt, mely-ben ugyszólván gyermekek is minden nyereg nélkül futtattak, zajos éljennel fogadták. Elő nyerő volt Bálint Ignác, Inkey László csikós; második nyerő Huez Ferkó; harmadik nyerő Pál János. — Negyedik futás az akadály-verseny volt, s ebben nyertes: gr. Erdődy László. Ötödik futásban nyert b. Puteani Ödön. Hatodik futás magán fogadás volt, Berzsenyi Ernő és Fak Károly között, melyben csak egy lófejjel nyert az utóbbi.

(A bécsi kiállítás jövedelme.) A bécsi kiállítás hölgybizottmánya közudomásra hozza, hogy jótékony vállalatuk tiszta jövedelme: 23,660 ft. 2 kr. Ezt részint a kenyérszótó egyletnek, részint az inségi terület tíz megyéjének osztották ki. (Mai számunk mellé) egy terjedelmes könyvjegyzék van csatolva, a Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában megjelent művekről. E jegyzékben foglalatt többnyire becses munkákra föl-hívjuk a közönség figyelmét.

(Adakozások.) A Vas. Ujság szerkesztő-ségéhez mult heten beküldött: Az alföldi szükölködők számára: Ignéczról (Bereg) Markos Mihály rákosi g. kath. lelkész és esperes ur gyűjtése egyházközsége hvei között Komka Géza ker. jegyző által 5 ft. 50 kr. *) Az eddigi közlésekkel együtt beküldött a fentebbi czélra 2487 ft. 60 kr., 250 frank és 65 db. cs. arany.

Nemzeti színház.

Péntek, máj. 13. „Romeo és Julia.“ Szomorujáték 5 felv. Shakspearetól.

Szombat, máj. 14. „Ilka és a huszártoborzó.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerző Doppler F.

Vasárnap, máj. 15. A pünkösdi első ünnep miatt a színház zárva volt.

Hétfő, máj. 16. „Szentiván-éji álom.“ Színmű 5 felv. Shakspeare után ford. Arany János.

Kedd, máj. 17. „Faust.“ Opera 3 felv. Zenéje Gounodtól.

Szerda, máj. 18. „Don Caesar és Bazan.“ Dráma 5 felv. Francziából fordítá Diósi.

Csütörtök, máj. 19. „Linda.“ Dalmű 3 szakaszban.

Budai népszínház.

Május 13. és 14. „Genována.“ Bohózat operette 4 felv. Offenbachtól.

Május 15. A pünkösdi első ünnep miatt a színház zárva maradt.

Május 16—19. „Genována.“ Bohózat operette 4 felv. Zenéjét szerző Offenbach.

Szerkesztői mondanivaló.

7176. Nagy-Kanizsa. B. J. A. „magyar klasszik usok“ legközelebbi folyama egy hét mulva fog szétküldeni az előfizetőknek. (Kiadó-hivatal.)

7177. Zempléne. Sz. M. A. „késő“ nem lehet tagadni, de csakhogyt van! A mi azelőtt csak óhajtsunk teljesülése lett volna, most már valóságos örömdetes meglepetés, annál inkább, mert valóban teljes erővel lépnek peszegetni azon vendégek, melyek ellenkezőket akar állítani a kísérő levél. Azt a „vizionlítás“ pedig nem instáljuk oly későre halasztani. A lap meggy.

7178. Munkács. K. S. A. hivatalos irat számára még mindig keresünk a tért. De csak szükség esetére — mely még nem állott be — tartjuk fenn. A tudósításokat szívesen vesszük.

7179. Pécs. Sz. E. Az eltrajzot és képet kérjük, hogy hozzászólhassunk. Látatlanul nem mondhatunk határozott választ.

7180. Repeze Pista. Gyakorlottabb kéz műve, de a sokszor elmondott történet kidolgozása kissé nagyon is pongyola.

7181. Kis menyecske. Nem hangok még ezek, hanem csak afféle neki szabadtul kis kurjantás. Tudó-gyakorlatnak elég jó.

7182. Csaba királyfi. Minél előbb. A levél egyes pontjait nem találjuk eléggé indokoltaknak. Ha ön tekintetbe veszi a közlendők halmazát s a tér kimérségét, más színben lesz kénytelen látni a dolgot. Az ok nem valami szándékosság, hanem igenis kénszerűség.

7183. Gräfenberg. Sch. J. A. csomagok kezünköz érkeztek, s gondoskodtunk, hogy azok az illető kezébe

*) Az ugyanezen alkalommal a ezen helyről IX. Pius pápa ó szentsege számára küldött 2 ft. 50 krt áadtuk a „Religio“ szerkesztőségének. Az erre vonatkozó ignéczi tudósítást a P. U. jövő számában fogjuk közölni. Szerk.

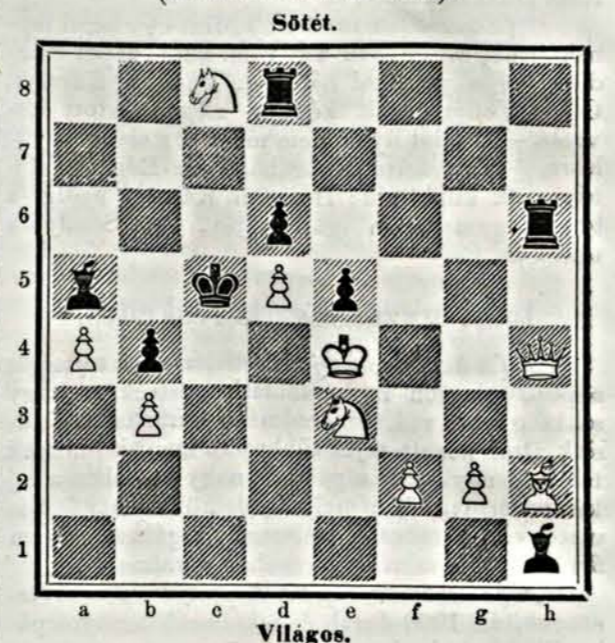
kerüljenek. Az üdvöz czél siettetésére a magunk körében is el fogunk követni mindent.

7184. — Ft. Néhány nap mulva magánlevél, s reméljük, határozott válasz. Az ügy jól áll s az újabb fordulat csak tagítá a kedvező kiátásokat.

7185. Also-Szuha. M. B. A munka kiadására nézve most sem ígérhetvén bizonyos határidőt, kérünk kell önt, hogy azzal szabadon rendelkezni sziveskedjék.

SAKKJÁTÉK.

229. dik sz. feladv. — Bankos Károlytól (Kun-Szent-Miklóson).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

57. sz. játszma. (Elhárított csel.)

ZÁRY ZS. és SPITZER L. között. Pesten, május 15. 1864.

Table with chess moves: Világos. (Z) Sötét. (Sp.) 1. e2-e4 e7-e5 2. f2-f4 d7-d5 3. Hg1-f3 Fe8-g4 4. Ff1-e2 d5-e4 5. Hf3-e5 Fg4-e2 6. Vd1-e2 Vd8-e7 7. Hb1-c3 Hg8-f6 8. d2-d4 e4-d3 9. e2-d3 Hb8-d7 10. d3-d4 0-0-0

A 225-dik számú feladvány megfejtése.

Table with chess solutions: Világos. Sötét. 1. Bf3-f6 Bf7-f8+ 2. Hg6-f8: Fd4-c5 3. He4-c3+ Kd5-d4 4. Hc3-b5+mat.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József — Pesten: Márky István, Cselkő György. — Nagy-Emlék: F. J. — Balmas-Ujvárosban: Kovács Lajos (a megelőző indiait is). — Nagyvárados: Pál Rezső. — Debreczenben: Zagyva Imre. — Egeresen: Roth Kálmán. — Verőfé-csán: Nagy Ildi Ferencz. — Kiváló-Orván: Gold Samu. — Halason: Nagy Ferencz. — Pécselt: Ritka János. — Miskolcson: Bizon Ákos.

Rövid értesítések. Kis-Kürtös: Cs. K. Nemeska a megfejtés, hanem a reá vonatkozó megjegyzés is helyes. Megszoktak veteránjainktól alapos észrevételeket kapni, s különösen örövendük ennek, mert mi egy részről a rovatunkra fordított figyelem nyilatkozatát, ugy más rész-ről a magyar sakkisták előhaladottságának szép bizonyíté-tekát látjuk benne. A könnyebb megfejtés kikérülhetése tekintetéből azonban d2-re Világos gyalog állítást már megelőző számunkban említettük. — Nagyvárád. P. R. A 126. sz. f. ön által beküldött megfejtését mi is hibátlan-nak ismertük el. Az indiai feladványra vonatkozólag azon-ban meg kell jegyeznünk, hogy az említett lépésre B-7-t teljesen kielégítő védelem. Üdvözlötünk a viszontlátál-konásig! — Kun-Szent-Miklós: Bankos Károly és Tóth Pál. Az indiai feladványunk önköztől is helyes megfejtése-t vettük. A küldött új feladványok megíték a mértékét. — B.-Ujváros: K. L. Örövendük a viszontlátálkozásnak.

TARTALOM.

Meyerbeer Jakab (arczkép). — Vajjon ugy van-o vele más is. Schemer Mikla. — A Tisza bölcsője (képpel). P. Szathmáry Károly. — Egy kis huszár-kaland (képpel). — A foglyok helyzete Oroszországban felszabad előtt (vége). X. X. — Házberjövendelm-biztosítás. — Az idei rendkívüli időjárás. — Egyveleg. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mon-danivaló. — Heti naptár.

Mai számunkhoz van mellékelve a „Látcsó“ előfizetési föl-hívása.

Felölös szerkesztő Pakh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Hirdetések a Vasárnapi Ujság 21-dik számához 1864.

Magyar remekírók, költemények, közérdekű munkák és képekkel ellátott ifjusági iratok DISZ-ÉS

KÉPES-KIADÁSOKBAN

diszkrétésekben vagy csinosan bekötve, melyek az alulirt kiadó-hivatalban ugy mint minden vidéki könyvtárosnál megszerezhetők vagy megrendelhetők.

Midőn e jegyzéket az árakkal együtt közöljük, tisztelettel értesítjük a t. cz. közönséget, hogy a jegyzékben kitétt áraknak vitelbérmentes bekltdése után a kívánt könyveket, a mennyiben 2 fto meghaladó megrendelések tétetnek, a postadij-nak alulirt könyvkiadó-hivatal részéről viselése mellett, a legpontosabban rendeltetésök helyére juttatandjuk. Pest, májusban 1864.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala egyetem-utca 4-dik szám.

I. Disz- és képes-kiadások és diszkrétések.

Magyar koszorusok albuma. Iról élet- és jellemrajzok. Irta ZILAHY KÁROLY. Mutatványokkal és tizenúgy aczélmetszettel. N. 8-rét (120 l.). Diszkrétéskben 5 ft.

AZ ÁRPÁDOK KORA. Képek Magyarország történetéből. Irta GEIGER PÉTER N. JÁNOS. Irta Dr. WENZEL GUSZTÁV, pesti egyetem tanár s a magyar tudom. akadémiá rendes tagja. Diszkrétéskben ára 18 ft.

REMÉNY. Irodalmi és művészeti évkönyv. Szerkesztő VACHOTT SÁNDORNÉ. 4-rétű alakban. 19 lv. 4 színezett képpel, 2 könyvomatú arczképpel, 4 aczélmetszettel és 2 könyvomatú tájképpel. Pompás aranyozott kötésben 12 ft.

TOMPA MIHÁLY VERSEL. Hat kötet. A költő arczképpel. — Diszkrétéskben 10 ft.

VIRÁGREGÉK. Irta Tompa Mihály. 8-rét. 165 lap. — Diszkrétéskben 1 ft. 50 kr.

Arany János kisebb költeményei. Második kiadás. A költő arczképpel. — Diszkrétéskben 3 ft. 60 kr.

Toldi és Toldi estéje. Irta ARANY JÁNOS. Egy kötetben a költő arczképpel. — Diszkrétéskben 2 ft.

Czuczor költeményei. A költő arczképpel és életrajzával. Három kötetben. — Diszkrétéskben 6 forint.

Berzsenyi Dániel versei. A megrongált szöveget az eredeti kéziratok és kiadásokhoz egyengetve, kiadatlanokkal és életrajzzal bővítve, a költő örökösége megbízásából. Kiadta TOLDY FERENCZ.

A költő arczképpel. — Diszkrétéskben 2 ft. 80 kr.

UTI EMLÉKEZETEK AMERIKÁBÓL. Irta ROSTI PÁL. Diszkiadás legnagyobb negyedrétkben. 3 színezett képpel, 13 képmetszvényvel, 2 aczélmetszettel tájképpel és 25 fúmetzvényvel. Ára diszkrétéskben 24 forint oszt. ért.

Magyar képek albuma. Barabás Miklós rajzai után aczélmetszve. Irta VAJDA JÁNOSTÓL. Diszkrétéskben 2 forint 50 krajczár oszt. ért.

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE. Regényes rajzokban. Irta JÓKAI MÓR. Második javított és bővített kiadás. XVII Geiger-féle képpel. — Diszkrétéskben 4 frt.

MAGYAR IRÓK ARCZKÉPEI ÉS ÉLETRAJZAI. (40 képpel.) Nagy nyolczdrét. Diszkrétéskben 3 ft.

Gyöngysorok. B. Eötvös József összes szépirodalmi műveiből Irta VACHOTT SÁNDORNÉ. B. Eötvös J. arczképpel. Ára diszkrétéskben 3 forint 60 krajczár oszt. ért.

NEMZETI LANT. Ujabb költőink válogatott versei. Irta VAJDA JÁNOS. Vörösmarty arczképpel. — Diszkrétéskben 2 ft. 80 kr.

Bajza József ÖSSZEJÜJTÖTT MUNKÁI. Második bővített kiadás. Irta TOLDY FERENCZ által. A szerző arczképpel. Hat kötet. 8-rét. Velinpapíron, diszkrétéskben 8 forint.

Virág Benedek magyar századai és poctai munkái. Harmadik kiadás. Irta TOLDY FERENCZ által. A szerző arczképpel. 8-rét. 6 kötet. Velinpapíron, diszkrétéskben 8 forint.

Kölcsey Ferencz minden munkái. Második bővített, első és teljes kiadás. Irta TOLDY FERENCZ által. A szerző arczképpel. Nyolcz kötet. Kis 8-rét. Velinpapíron, diszkrétéskben 12 frt.

DALZONGORA. Irta LISZNYAY KÁLMÁN. Diszkrétéskben 2 ft. 80 kr.

Kisfaludi Kisfaludy Károly minden munkái. A Kisfaludy-társaság megbízásából szerkeszté Irta TOLDY FERENCZ. Ötödik kiadás. 8 kötetben. A költő arczképpel. Velinpa-píron, diszkrétéskben 10 ft.

Ujabb magyar Lantosok. Irta Petőfi Sándor arczképpel. Diszkrétéskben 3 ft.

KOSZORU gróf Dessewffy Aurél emlékének. Fűzek tisztelői és barátai. Irta Diszkiadás, pompás kötésben. Ára 10 ft. 50 kr. Ezen munkának jövedelme a m. tudós-társaságnak van ajánlva.

A KARTHÁUSI. Regény. Irta B. EÖTVÖS JÓZSEF. Czimképes kiadás. — Diszkrétéskben ára 3 forint.

A NŐVÉREK. Regény. Irta B. EÖTVÖS JÓZSEF. Czimképes kiadás. — Diszkrétéskben ára 3 forint.

Table with 6 columns: Hé-és hetnap, Katholikuss és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap, Hold. Rows include dates from 22 Vasár to 26 Szomb.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1864.

KÖLTŐI VÁZLATOK.

Irta **Stifter Adalbert.**
Németből.
Egy czimképpel. — Ára diszkötésben 3 forint.

KÖLTEMÉNYEK.

Szász Károlytól.
Két kötet. — Ára egybe kötve diszkötésben 3 ft. 60 kr.

Költőnőnyek.

Irta **VAJDA JÁNOS.**
Második bővített kiadás. — Ára diszkötésben 2 forint.

KÖLTEMÉNYEK.

Irta **Dalmady Győző.**
(260 lap, 12-rét.) — Diszkötésben 2 ft. 50 kr.

SZERELEM.

KÖLTEMÉNYEK.
Irta **DALMADY GYŐZŐ.**
Diszkötésben 2 ft.

GYÉMÁNT-KIADÁSOK.

Egy-egy kötet ára vászonba kötve, aranyvágással 1 forint oszt. ért.

Magyar remek írók.

1. **Kisfaludy Sándor.** A kesergő szerelem. A költő arcképevel.
2. **Kisfaludy Sándor.** Gyula szerelem.
3. **Kisfaludy Károly** költeményei. A költő arcképevel.
4. **Kazinczy Ferencz** költeményei. A költő arcképevel.
5. **Kisfaludy Sándor.** A holdog szerelem.
6. **Csonkai Mihály** válogatott versei. A költő arcképevel.
7. **Katona József.** Bank Bán. Dráma. A költő arcképevel.
8. **Kölcsey Ferencz** versei. A költő arcképevel.
9. **Zrínyi Miklós.** Szigeti veszedelem. A költő arcképevel.

Irodalmi kincstár.

- I. **Népdalok.** Petőfi Sándor arcképevel.
- II. **Románzok.** Vörösmarty Mihály arcképevel.
- III. IV. **Balladák.** 2 kötet. Arany János arcképevel.
- V. VI. **Külföldi ian.** Magyar költők műfordításai külföldi remek írókból.
- VII. **Emlék-könyv.** A legjelesebb magyar költők szemészett mondattai.
- VIII. **Epigrammák.**
- IX. X. **Szerelem dalnokai.** Válogatott gyűjtemény.

TÓTH KÁLMÁN ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI.

Két kötetben.
A költő arcképevel. — Diszkötésben 3 ft. 60 kr.

AZ ÁRPÁDOK.

Történeti balladák, legendák és mondákban.
Irta **GARAY JÁNOS.**
Diszkötésben 3 forint osztrák értékben.

Dalok és Románzok.

Irta **Tompa Mihály.**
Két kötet. A szerző arcképevel. Diszkötésben 3 ft. 50 kr.

REGÉK ÉS NÉPREGÉK.

Irta **TOMPA MIHÁLY.**
Külön kiadás. — Diszkötésben 3 ft. 50 kr.

VÁLOGATOTT MAGYAR NÉPDALOK.

Szerkesztett és kiadja
ERDÉLYI JÁNOS.
Képes-kiadás. — Diszkötésben 1 ft. 75 kr.

Magyar Népmesék.

Kiadja
ERDÉLYI JÁNOS.
Képes-kiadás. — Diszkötésben 1 ft. 75 kr.

BOLDOGHÁZA.

BESZÉLY.
Második kiadás. — Diszkötésben 1 forint.

MESÉK.

FRANCZIA UTÁN LOVASZTOL.
Újra szerkeszté
Czuczor Gergely.
60 képpel. — Diszkötésben 1 forint.

Kirándulás Istambulba

az 1863-dik év april havában.
Jancsovic Istvántól.
Tizenhat képpel és Velence városának és vidékének térképevel. 8-rét (121 lap.)
Diszkötésben 5 ft.

ELSŐ

Napoleon császár élete.

A leghitelesebb kulfok után.
Harmadik kiadás. — Diszkötésben 3 forint.

ZÁGONI

MIKES KELEMEN

törökországi levelei.
A szerző saját kéziratából életrajzi értekezéssel közli **TOLDY FERENCZ.**
Két kötet.
Diszkötésben 3 forint osztrák értékben.

MAGYAR

Történelmi Emlékek.

Kiadja
Szalay László.
Négy kötet. — Füzve ára egy-egy kötetnek 4 forint 20 krajczár.

- I. kötet. Kemény János erdélyi fejedelem önéletírása
- II. III. " Gróf Bethlen Miklós önéletírása.
- IV. " Gróf Károlyi Sándor önéletírása. — Szatmári béke kötése. (Sajtó alatt.)

Studien

von **Adalbert Stifter.**
Sechste Auflage in zwei Bänden.

Mit acht Stahlstich-Vignetten nach P. J. N. Geiger und dem Bildnis des Verfassers.
Gross-Octav-Ausgabe. Preis: in zwei Bände sehr reich gebunden 8 fl.

Bunte Steine.

Ein Festgeschenk von **Adalbert Stifter.**
Mit einer Radirung von P. J. N. Geiger.
Zwei Theile in einem Band. — Elegant gebunden mit Goldschnitt 4 fl. 50 kr.

III. Imakönyvek és bibliák.

Mindennapi és alkalmi
IMÁDSÁGOK.
Templomi és családi használatra.

Irta **CZELDER MÁRTON,**
magyar protestáns hittérítő a moldva-oláhországi szászoktól ev. ref. magyarok lelkipástorja.
8-adrét (196 lap) angol vászonba keményen kötve aranyvágással 1 ft. 40 kr.

VEZÉRCSILLAG

AZ ÜDV ELYNERÉSÉRE.
Imakönyv

a katolikus nőnem használatára.
Szerkeszté **Tárkányi Béla.**
Öt finom acélmetszetű képpel, híres műremek után a külföld legjelebb művészei által metszve.
Börbe kötve aranyvágással 4 ft., franciaia börbe diszkötés 6 forint.

Hajadanok Órangyala.

Katolikus imakönyv
Irta **TÁRKÁNYI BÉLA.**
Közönséges vászonkötésben egy képpel 1 ft., öt képpel börbe kötve aranyvágással 2 ft. 50 kr., diszkötésben 5 ft.

Keresztyén Imák.

A házi ájtatosság növelésére és a protestáns keresztyén felekezetek használatára,
Irta **DOBOS JÁNOS,**
csángó ref. lelkész.
Második bővített kiadás.
Ára nyomtató papíron vászonba kötve 80 kr., velinen börbe kötve, aranyvágással 2 ft. 50 kr. Diszkötésben 6 ft.

ISTEN

mindenem, örömem, vigasztalásom.
Imádságok
és elmékedések művelt keresztyének számára.
CLEINMANN KÁROLY után.
Harmadik Szász Károlytól átévezett és kiegészített kiadás.
Ára nyomtató papíron kötve 80 kr., velinen börbe kötve aranyvágással 2 forint.

IV. Az ifjuság és minden koru gyermekek számára.

TÉLI ZÖLD.

Jókai Mór
műveiből válogatott elbeszélések az ifjuság számára.
Képes-diszkötés. — Kötve 4 forint oszt. ért.

Családkönyve.

Hasznos ismeretek és mulattató olvasmányok.
Szerkesztik
Greguss Ágost és Hunfalvi Pál.
Csinos rész- és számos a szöveg közé nyomtatott fametszvényekkel.
Két folyam egy kötetbe kötve 6 forint.

Szünórak.

Mulattató és tanulságos olvasmányok családi körök számára.
Szerkesztik
VACHOTT SÁNDORNÉ.
Képpel ellátva.
Keményen kötve 3 forint osztrák értékben.

A HALMAI CSALÁD.

Erkölcsei és tudományos olvasmány növendékek és nem-növendékek számára.
Irta **FÁY ANDRÁS.**
Két kötet. — Csinos borítékba kötve 3 ft. 50 kr.

Buzgóság könyve.

Elmékedések és imák
PROTESTÁNS NÖK SZÁMÁRA.
SZÁSZ KÁROLY.
ref. paptól.
Ára börbe kötve aranyvágással 2 ft. 50 kr., diszkötésben 5 forint osztrák értékben.

AZ URI IMA.

A keresztyénség magasabb szempontjaiból.
Kézikönyvül
a műveltebb protestánsok számára.
Kiadja
DOBOS JÁNOS,
csángó ref. lelkész.
Ára angol vászonba kötve aranyvágással 1 ft. 60 kr.

Lelki Kalauz

elmékedésre oktató
imakönyv keresztyén katolikus hivek templomi és házi használatára
szerkeszté
PELTZMANN GERGELY,
Szt. Ferencz rendi áldozó.
Harmadik javított kiadás. Hat acélmetszettel. Vászonba kötve aranyvágással 1 ft. 80 kr.

Geistlicher Wegweiser

zur Beförderung der
christhatholischen Birghen- und Hausandacht für alle Stände.
Von **P. Gregor Peltzmann.**
Dritte verbesserte Auflage. Mit 6 Stahlstichen. In Leinwand mit Goldschnitt gebunden 1 fl. 80 kr.

Marianischer Blumenkranz

zur Beförderung
der Verehrung Mariae
gewunden von
P. Gregor Peltzmann.
Mit sechs Stahlstichen. Gebunden in Leder mit Goldschnitt 1 Gulden 80 Kreuzer.

Heilige Anklänge.

Gebete für katholische Christen.
von **J. S. Albach,**
Priester aus dem Orden des h. Franz von Assisi.
Sechshefte nach der neuemehrten achten unueränderte Auflage.
Mit sechs Stahlstichen. — Velinpapier. — 40 Bogen kl. Octav.

Preise: In schwarzes Leder gebunden 5 fl., mit Stahlkreuz und Schliesse 6 fl. 50 kr., mit Stahlkreuz, Schliesse und silbernen Christus 7 fl. 50 kr. In Chagrin gebunden mit silberner Schliesse 8 fl. 50 kr. In Sammt gebunden mit silberner Schliesse 10 fl. 50 kr. — Alle gebundenen Exemplare sind mit Schubser versehen. Die Beschläge der bei mir vorrätigen Einbände sind aus 18löthigem Silber angefertigt.

A SZENT BIBLIA

diszes képeken.
Károlyfeldi Schnorr Gyulától.
Héber vagy görög, latin, olasz, franciaia, spanyol, portugal, cseh, lengyel, német, angol, holland, dán, svéd és magyar felvilágosító szöveggel.
24 füzet, 240 képpel. Ára 33 ft. 60 kr.

SZENT BIBLIA,

azaz:
Istennek ó és új testamentomában foglalt
EGÉSZ SZENT IRÁS.
Magyar nyelvre fordította
Károli Gáspár.
Nyolczadrét.

Angol börbe kötve 1 forint 30 krajczár, finom börbe kötve arany vágással 2 forint 50 krajczár.

Nagy-nyolczadrét. Angol börbe kötve 2 ft., finom börbe kötve aranyvágással 3 ft.

Uj Testamentom,

azaz:
a mi urunk Jézus Krisztusnak új szövetsége
és a **zsoltoarak könyve.**
Magyar nyelvre fordította
KÁROLI GÁSPÁR.
Nyolczadrét. Angol börbe kötve 30 kr., finom börbe kötve aranyvágással 90 kr.

Tizenhatodré (Zsebkadás). Angol börbe kötve 20 kr., finom börbe kötve aranyvágással 50 kr.

II. Maradandó becsü és közérdekü munkák,

melyek folyvást esinosan és tartósan vászonba kötve kaphatók.

Ismertető. Nélkülözhetlen segédkönyv, mely a történelem, természet, a egyéb tudományok és művészet köztől lehetőleg minél több érdekes tárgyat és egyéniséget betűsorozatos rendben megismertet. Tíz kötet, öt kötetben vászonba kötve 12 ft.

Ujabb kori Ismeretek Tára. Tudományok s politikai társas élet encyclopaediája. Hét kötet. Kemény kötetben 20 ft.

Horváth Mihály. A magyarok története rövid előadásban. Harmadik javított kiadás. (8-adrét.) Vászonba kötve 3 ft.

Toldy Ferencz. A magyar nyelv és irodalom kézikönyve a mohácsi vésztől a legujabb időig, vagyis az utóbbi három század kitünőbb írói és költői életrajzokban és jellemző mutatóványokban feltüntetve.
Első kötet: a XVI, XVII és XVIII század költői. (736 hasabos lap, nagy 8-rét.)
Második kötet: a XIX. század költői. (848 hasabos lap, nagy 8-rét.) Vörös vászonba kötve 5 ft.

Toldy Ferencz. A magyar költészet története. Két kötet. (8-rét.) Két arcképpel. Vörös vászonba kötve 3 ft.

Hles Edvi. Világtörténet, a legrégibb időkől a legujabb korig. Két kötet egybe kötve 1 ft. 20 kr.

Jósika Miklós regényei. öleső kiadás. 24 kötet 12 kötetben keményen bekötve 16 ft.

Tartalom.

- 1-2. **Abafi.** 2 kötet.
3. **Zsigmon.** 1 kötet.
- 4-6. **Az utolsó Batori.** 3 kötet.
- 7-10. **A cselékek Magyarországon.** 4 kötet.
- 11-14. **Zrínyi a költő.** 4 kötet.
- 15-16. **A könyvtelme.** 2 kötet.
- 17-24. **Második Rákóczi.** 8 kötet.

Jósika Miklós beszélei és kisebb regényei. Új öleső kiadás. Nyolcz kötet négy kötetben kötve 5 ft.

Tartalom.

1. **Az élet útjai.** 1 kötet.
- 2-4. **Élet és tündérhon.** 3 kötet.
- 5-6. **Szív rejtelmei.** 2 kötet.
- 7-8. **Vízhangok.** 2 kötet.

Jósika Miklós, Abafi. Regény. Diszkötés három aczélra metszett képpel. (X, 342 lap, velin, nagy 8-rét.) Keményen kötve 2 ft.

Fenyves Elek. Az ausztriai birodalom statisztikája és földrajzi leírása. Két rész egy kötetben. (303; 366 lap, nagy 8-rét.) Kötve 4 ft.

Kisfaludy Sándor. Himfy szerelmei. (358 lap, 12-rét.) A költő arcképevel. Diszkötésben 1 ft. 75 kr.

Maklári Pap Lajos. Bibliái egyezményes szótár, a szentirat igének föllelőse és magyarázatára vezérlő segédkönyv. Közrebecsátják **Szekács József** és **Török Pál**, pesti ág. és helv. evang. lelkészek. Füzve 4 ft. 30 kr.

Hegedüs Lajos. Kand. Dr. **Irománypeldák a polgári törvénykönyvhöz** s az ideiglenes polgári perrendtartás. Ugyedők, jegyzők s felek használatára. (234 lap, 8-rét.) Keményen kötve 3 ft.

Fogarasi János. Magyar és német szótár. Negyedik javított és bővített kiadás. Két kötet. (Nagy 8-rét.) Vászonba kötve 7 ft. 50 kr.

Farkas Elek. Legujabb **Hazifitoknak.** Mindennemű családi s kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok helyes szerkesztésére vezérlő szabályok, számos példával világosítva. Ezekhez járulnak: mindennemű magyar, latin, német és franciaia czimek tára, folyamodások, mindennemű szerződések, egyesség-ek, engedmények, sat. **Hatodik kiadás.** 1858. (8-adrét.) Kemény borítékba kötve 2 ft.

Farkas Elek. Legujabb és legteljesebb magyar-német és német-magyar zsebszótár. A magyar nyelv újabb és legujabb alakulását tekintve legújabb kulfők után. Stereotyp-kiadás. Két kötet. (8-rét.) Keményen kötve 2 ft. 50 kr. Vörös vászonba kötve egy kötetben 3 ft.

Ballagi Mór, Dr. Új teljes német és magyar szótár tekintettel az egyes szavak helyes kiejtésére, rokonságára, valamint azoknak hajlításra, füzete és különböző értelmek körülírás által meghatározott szabatos előadására, különös figyelemmel levén a természetudományokban, a kereskedelemekben stb. szokásos szak- és műszavakra.
I. Német-magyar rész vászonba kötve 5 ft.
II. Magyar-német rész vászonba kötve 3 ft.

Ballagi Mór, Dr. Iskolai és utazási magyar és német zsebszótár. Két rész.
I. Német-magyar rész.
II. Magyar-német rész.

II. Magyar-német rész.
Teljesen egy kötetbe keményen kötve 1 ft. 60 kr.
Teljesen egy kötetbe fél franciaia kötésben 2 ft.

Tipray János. Gyakorlati franciaia nyelvtan. Utmutató a franciaia nyelv rövid idő alatti könyv és alapos megtanulására. Két tanfolyam. 1860. (130, 120 lap, n. 8-rét.) Kötve 1 ft.

Stifter, Adalbert. Studien. (Novellen-Sammlung.) Stereotyp-Ausgabe in drei Bänden. Mit dem Bildnisse des Verfassers in Stahlstich. (360, 360, 350 z. s.) Oct. 6 fl. 25 fr.

Garay János. Magyar és német beszélgetések kézikönyve, vagyis gyakorlati utmutató a két nyelven a társalkodási, ipar- és közélet legkülöneműbb viszonyai-ban helyes és ügyes kifejezésre. Bővítve a társas életben leggyakrabban előforduló szavak és szólások gyűjteményével, nem különben a legszokottabb magyar és német saját szójárásokkal és közmondásokkal. **Hatodik javított és megbővített kiadás.** Közrebecsátják **Teopler Theophil Eduárd.** Bekötve 1 ft. 40 kr.

Közlések a külföldről.

Fiatal olvasók számára.
Irtta **JÓSIKA JÚLIA.**
Magyar-német kiadás egy színezett képpel. Csinos borítékba keményen kötve 2 ft.

Pályavezető.

Jó tanácsok világba lépő fiatal leánykák számára.
Irtta **JÓSIKA JÚLIA.**
Diszkötésben 2 forint 80 krajczár oszt. ért.

AZ ALLATORSZÁG képekben.

A mulatni szerető ifjuság használatára.
Irtta

Sárvári Eöry Andor.

122 fametszvényvel. Színes borítékba füzve 2 forint oszt. ért.

A madárvilág

mulatva oktató olvasmányok a madarakról. Fiatalok számára.
Egybeállította

Sárvári Eöry Andor.

80 ábrával.
Színes borítékba füzve 1 forint 50 krajczár.

Képes verseskönyv. Ajándékul jó gyermekeknek.

Irtta és fordította
Erdélyi Indali Péter,
tanár.
Színezett képekkel. Csinos borítékba keményen kötve 1 ft. 60 kr.

MESÉK.

FRANCZIA UTÁN LOVÁSZTÓL.
Újra szerkeszté
Czuczor Gergely.
60 képpel. — Diszkötésben 1 forint.

Ifjabbik Robinson.

Mulatságos olvasó-könyv gyermekek és ifjak számára.
CAMPE J. H. után.
Harmadik jobbitott kiadás. Egy színezett képpel. Színes borítékba keményen kötve 80 kr.

DON QUICHOTTE de la Manche.

Nagyobb gyermekek számára kidolgozott munka után mulatságos olvasmányul fordította
Karády Ignác.
Egy színezett képpel. Színezett borítékba keményen kötve 80 krajczár.

VASÁRFIA.

Irtta
Horkai Bácsi.
Borítékba füzve 20 krajczár osztrák értékben.

Ártatlanok öröme.

Katolikus
imakönyvecske kis gyermekek számára.
Irtta **TÁRKÁNYI BÉLA.**
Sok képpel. 16-rét (63 lap). Keményen kötve 20 kr.

Lukács ifjusági iratai.

Egy-egy kötet
színes borítékba kötve 50 kr.

Kis hegedűje.

Kis furulya.

Kis czitera. A vidám gyermek-világnak.

Béni kis naplója.

Kis mesélgető.

Virágserép. Kis hölgyeknek karácsonyi ajándékul.

A regelő tulipán.

DALOK ÉS MESÉK.
Sok szép képpel.
Magyar gyermekek számára irta
BODROGI LAJOS.
Színezett borítékba füzve 80 krajczár oszt. ért.

FLÓRI KÖNYVE.

120 benyomott képpel.
Irtta **BEZERÉDY AMÁLIA.**
Diszkötésben 6 színezett képpel 1 forint 40 krajczár.
Új nép-kiadás 40 krajczár.

Egészen új szerkezetű

ABC,

vezérkönyv az olvasás-tanításra és tanulásra.

Irtta s a versolvasmányokat szerkesztette
Erdélyi Indali Péter.
Második nagy részben újonnan átdolgozott képes-kiadás.
Színes borítékba füzve 50 kr.
Diszkötésben egy színezett képpel keményen kötve 1 forint 50 krajczár.

Olvasásjáték

négy-hat éves gyermekek számára, mely által
ők tanító és sajátos oktatás nélkül megfelelő rövid idő alatt nemcsak olvasni megtanulnak s az eléjük mondott gyakorlatok helyesírásában ügyességre jutnak, hanem egyszerűen szellemüket a kifejlődés oly fokára viszik, mely eddig ily korban a ritkaságokhoz tartozott.

Winternitz Károly
vezérlete alatt a német eredetűnek tizedik javított kiadása után magyar nyelvre alkalmazá
Matics Imre.
103 betűvel kártya-papíron, 19 olvasó- és 1 kirakó-táblával, s 2 iv szöveggel vagyis utasítással: mint kell az olvasásjátékot alkalmazni.
Harmadik javított kiadás. — Ára 1 forint.

Kis hegedű

vagy
MAGYAR DALOK
kis gyermekek számára.
Készíté **HORKAI BÁCSI.**
Borítékba füzve 20 krajczár osztrák értékben.

A GYERMEK IMÁI

és első vallásos érzelmei.
Protestans iskolák és gyermekek számára.
Irtta
DOBOS JÁNOS.
Ára kemény papíros kötésben 80 kr. — Kemény vászon kötésben 1 forint.

KIS MESÉLŐ.

Irtta
HORKAI BÁCSI.
Borítékba füzve 20 krajczár oszt. ért.

Tavaszi képek

a kedves gyermekeknek rajzzal és szöveggel.
Hét színezett képpel.
Színezett borítékba kötve 2 ft. 10 kr.

Új magyar-német

KÉPES-OLVASÓKÖNYV

6-10 éves gyermekek számára.
Keményen kötve ára 40 krajczár osztr. értékben.

A magyar nemzet története röviden előadva.

Olvasmányul s tanodai használatra fiatal leánykák számára.
Irtta **VACHOTT SÁNDORNÉ.**
8-rét. Borítékba füzve 1 forint osztrák értékben.

RÖVID

MAGYAROK TÖRTÉNETE

7-10 éves kis leánykák számára.
Olvasmányul s tanodai használatra
Irtta **Vachott Sándorné.**
8-rét. Borítékba füzve 50 krajczár oszt. ért.

Märchen für die Jugend.

Von **Eduard Duller.**
Zweite, durchgesehene und vermehrte Auflage.
Mit 6 Bildern.
Octav. — Gebunden 1 fl. Ö. W.

Kleine

Historische Bilder-Gallerie

aus Ungarns denkwürdiger Vorzeit.
Für die Jugend
Von **J. H. Häußler.**
Mit vielen Abbildungen. — Geheftet 2 Gulden.

Jugend-Novellen.

Von **Franz Stelzhammer.**
Ein schönes Bilderbuch mit 4 colorirten Abbildungen.
Octav. — Cart. 1 Gulden.

Neues Lesekabinet

für die reifere Jugend.
Octav. 3 Bände geheftet 1 fl. 20 kr.

I. Bd. **Onkel Toms Hütte** (aus dem Englischen).
II. „ **Peregrine Pickle** (aus dem Englischen).
III. „ **Fielding Geschichte Tom Jones** eines Findlings.

22-ik szám.

Tizenegyedik évfolyam.

Pest, május 29-én 1864.

Előzetesi feltételek 1864-dik évre: —
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 16 ft. Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak ill. 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyzetes hasznosított oldal ára, egyzetes oldalé 10 kr.; háromzetes, vagy téglalapú oldalé 15 kr.; négyzetes oldalé 20 kr. — Képföldre néző kiadó-hivatásnak számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frank-fürban: Otto Mollin és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a Kereszt-gazdasági és Nyelvtud. Is. József-ut. 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Régi magyarok régi arcképei.

XIV. Báro Forgách László. *)

Báro Forgách László azon ős nemzetségből eredt, mely még Gejza fejedelem korában nyerte honfűsűsítését. Hunt és Pázmán lovagtestvérek Svécziából — mint Kézai írja — csapataikkal Magyarországon átsiettek a tenger felé, midőn őket Gejza fejedelem az országban marasztotta, és utóbb sz. István királyt a Garan folyamban német szokás szerint vitézzé ütötték. A két testvér elsőbikétől vette Hont vára és azon nevű vármegye nevét. Első birtokaik is bizonyosan e vár környékén jutottak, míg végre utódokban elszaporodva, több, részint kihalt, részint máig virágzó ágazatoknak és családoknak törzseivé lettek, megtartva harmadfél századon, sőt tovább is, a közös eredetet igazoló elnevezést, az okmányokban használt „de genere Hunt Pazman” kifejezést, mind addig, — míg a régi nemzetségi rendszer szétbomlásával az állandó családnevek léptek életbe.

A XIII. század első felében a Hunt Pázmán nemzetségnek egyik tagja *Ivánca*, (vagy *Ivánka*), 1226-ban II. András királytól hű szolgálatiért adományban kapta Nyitra megyében Gún földjét, melyen épült utóbb a család egyik ágának ősi fészke: Gimes vára. Ez Ivánka volt atyja a saji út-közvet után IV. Béla királynak nagy szolgálatot tett testvéreknek, és ő lön a több jeles családra oszlott nemzetségből különleges törzsatyja az egy század mulva már Forgách néven virágzott családnak, mely folytonosan történelmi szerepet viselvén, a XVII. század elején, — midőn két egy testvér: *Zsigmond* és *Ferencz*, amaz a nádori, emez országprímási székből ültek, a virágzás delelő pontját elérte. — Azonban a család már egy századdal előbb V. Jánosnak két fia *III. Péter* barsi, és *I. Gergely* nyitrai főispánok által két fő-

vonaira oszlott, ez a *gácsi*, amaz a *gimesi* tulajdonképeni vonalnak lettek megkezdői. Báro Forgách László, kit képünk ábrázol, a nagy nemzetség gimesi ágából származott. Szülői Forgách V. András, és Zeleny Anna voltak. Noha atyja, mint tábornok, a hadi pályán növelte családjá érdemeit, Forgách László mégis inkább a csendes családi élethez ragaszkodva, jelszavához híven: „csendben és reményben” futotta meg élete pályáját. Pártállására

1644-ben, midőn Rákóczy ismét fegyvert fogott — mint Kallóban kelt felhívásában maga írja: az ország alkotmányának és vallás-szabadságának védelmére, — a győzelmesen előre haladó sereg diadalai erős próbára tevék az udvari párt hűségét és Ferdinánd királynak febr. 23-án kelt körlevele a megvételhez, melyben intja az ország rendeit, hogy legyenek állhatatosak hűségükben, és kik megtáborodtak, térjenek vissza a köteleesség ösvényére, mutatja: hogy nem kevesen szegődtek az erdélyi fejedelem zászlójához és ezek között kevés kivétellel az egész felvidéki nemesség is. Forgách László azonban ezen kevés kivételek közé tartozott, és bárha márczius végén a fejedelem egy hadosztálya Kapronczay György alatt a felső Vág völgyön Galgócz felé nyomult előre, és egyes portyái Forgách László birtokaira is eljuthattak, ezek elől Forgách László annak idejében biztos helyre vonta magát.

Közbejött körülmények egy időre hátráltatták Rákóczy seregeit. Terv szerint Morva szélein a svéd hadak vezérével Torstenonnal kellett volna egyesülnie; de a dánok támadása a svéd vezért visszavonulásra kényszeríté, minél fogva Ferdinánd tábornokai, Göcz és Puchheim, az erdélyi had ellen fordulhattak, és ennek visszavonulását eszközök is. Időközben a bék-calkudozás is megkísérletett. Mind ezek dacára, miután a királyi vezérek Sárosvár megvételehez reményeket elvesztettek, a felső Vág völgyön visszavonultak. De Rákóczy tevékeny vezére Kemény János nyomban követte s fásasztotta a rosszul fegyelmezett és rosszul élelmezett hadat mindaddig, míg a Nyitra vizén tul Bajmóca mellett megerősített tábori állást foglaltak, sőt egy ideig ott is szerencsésen csatározott ellenük, de hallva háta mögött Muránynak Szécsi Mária által feladását, nehogy körül-

BÁRO FORGÁCH LÁSZLÓ.

*) Lásd Vasárnapi Ujság 1863. decz. 20. sz.